

Naročnina mesečno
25 Din, za izozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
izozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Ček. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

SCLOVENECE

Naš novi proračun

Te dni je finančni minister predložil skupščini ter javnosti pregled novega proračuna za l. 1934—1935, ki se bo uveljavil 1. aprila 1934.

Novi proračun ne prinaša nobenih posebnih novosti, kar se tiče državnih izdatkov. Proračuni izdatkov skoro vseh ministrstev so se več ali manj skrhili, narasli so le proračuni dveh ministrstev: prosvete in prometnega ministrstva ter proračun za pokojnine. Zvišanje proračuna prosvetnega ministrstva je pripisovati večjim izdatkom za osnovno šolstvo, proračun prometnega ministrstva pa je narasel radi izdatkov za gradbe nekaterih novih prog, med njimi proge Veles—Prilep, Bihač—Knin in Priština—Peč. Ti večji izdatki so potrebni za nadaljnja dela na teh progah, ki so bila nedavno začeta in ki jih izvršuje inozemski kapital.

Največji dvig pa izkazuje postavka za pokojnine. V proračunu 1931—1932 je bila za pokojnine določena postavka 854.2 milj. Din, faktni obračun pa je pokazal že v letu 1930 do 1931 izdatkov za pokojnine nad 1 milijardo Din. Naslednje proračunsko leto 1932—1933 se je proračunana vsota za pokojnine zmanjšala na 772.2 milj. Din, bila pa je faktno prekoračena. V naslednjem proračunskem letu se je proračunana vsota pokojnin zvišala na 815.7 milj., (skupno z invalidninami na 915.7 milj. Din). Po podatkih o stvarnih izdatkih iz prvih 6 mesecev proračunskega leta 1933—1934 je bilo za pokojnine in invalidnino stvarno izdanih (od 1. aprila do 1. oktobra 1933) 555.3 milj. Din, (za celo leto bi prišlo nad 1.100 milj. Din): kar pomeni že 121.3% proračunane svote za omenjeno dobo. Zato tudi faktnim razmeram, odnosno izdatkom v prihodnjem proračunskem letu odgovarajoča vsota 997.25 milj. Din za penzije ne bo zadostovala. Pokojnine so postale danes že eden najvažnejših problemov državnega gospodarstva in treba bo najti potov in načinov, da se ta postavka, ki preveč obremenjuje naš proračun, zmanjša v korist našega državnega in splošnega gospodarstva. Pri tem absolutno ne mislimo na znižanje pokojnin posameznikom, ampak smo mnenja, da je potrebna revizija pokojnin, v prvi vrsti pa omejitve v pokojnjenju, da se ne bodo vpojojevali ljudje, ki bi lahko še nadalje služili državi. S tem se število vpojojevalcev samo povečuje, na drugi strani pa ostane število uradništva neizpremenjeno odnosno se najbrže še celo povečuje.

Posebno poglavje tvorijo tudi državna gospodarska podjetja. Tu ne štejemo monopolne uprave, ki ima poseben značaj, pač pa ostala podjetja, ki se nahajajo v ostri konkurenci z zasebnimi podjetji. Presežki državnih gospodarskih podjetij se stalno zmanjšujejo, kar je z ozirom na gospodarsko krizo razumljivo. Toda čim bolj se zmanjšujejo presežki državnih podjetij, tem večja postaja potreba po državnih pomoči za kritje tekočih izdatkov. Tako postajajo državna podjetja breme za ves državni proračun in vzbujajo vedno več kritike pri prizadevanih gospodarskih krogih in organizacijah. Vsekakor bo treba državna gospodarska podjetja postaviti na novo podlago, da bodo uspešnejše izvrševala svoje naloge.

Posebno poglavje tvorijo privilegirani denarni zavodi. Država ima dva svoja zavoda, pri katerih ima znatne dobičke. To sta Poštna hranilnica, kjer cenil finančni minister čisti dobiček na 59.1 milj. (1933—1934 samo 54.7 milj. Din) in Državna hipotekarna banka, kjer cenil finančni minister čisti dobiček za državo na 55.5 milj. Din. Ti zavodi dobivajo vedno več vlog in se jim obeta vodilna vloga na našem denarnem trgu. Zato morajo ti zavodi, ker dobivajo vedno več sredstev tudi iz naših pokrajin, sorazmerno vpoštevati kreditne potrebe našega gospodarstva, ker je ostala kreditna organizacija pri nas zadobila pretežke udarce, da bi mogla uspešno izvrševati svoje funkcije.

Proračun državnih dohodkov kaže, da je računati na vedno manjši donos posrednih davkov, ki so najvažnejši davčni vir za našo državo. Zmanjšanje je proračun dohodkov od posrednih davkov za 325 milj. Din (taks, carin in trošarin), nadalje monopolskih dohodkov ter čistega presežka državnih gospodarskih podjetij. Tudi pri neposrednih davkih bi bilo treba znižati ocene dohodkov, toda finančni minister hoče to pričakovano zmanjšanje kompenzirati z izprememitvami v našem davčnem sistemu, ki jih je že predložil skupščini in javnosti. Zemljarina naj bi dala isti donos, večji pa bo moral biti donos pri zgradbarini za 30, pridobitni za 120, družbenem davku za 80, v davku na poslovnih promet za 120 milj. in vojnici za 5 milj. Din. Vsa ta povišanja znašajo 255 milj. Din. Do konca leta bo pokazalo, v koliko se bodo dale te povečane cenitve efektuirati.

Nova je tudi postavka 1% uslužbenškega izrednega davka za proračunsko leto 1934—1935. To je izreden doprinos in bo treba paziti, da ta doprinos ne bo postal stalna institucija, ker ravno uslužbenški davek ne prenese novih povečanj. Danes znaša uslužbenški davek letno že nad četrt milijarde Din. Donos 1% davka cenil finančni minister na 80 milj. Din. Na ta način misli finančni minister zaustaviti padajoči tok dohodkov v državno blagajno.

Ob presojanju državnih dohodkov nastaja za vsa državna gospodarska, kulturno in socialno politiko najvažnejše vprašanje: kakšne bodo posledice novega proračuna za gospodarstvo in celotno življenje v državi? Nedvomno je, da zavzemajo davčni dohodki vedno večji del dohodkov posameznikov in vsega gospodarstva. Pri nizkih cenah, ki so danes pri nas, je računati, da je narodni dohodek silno padel in da so ob isti višini postala davčna bremena zelo obsejna. Načelo gospodarske politike mora biti, da se ne sme načeti kapital, ampak da se morajo obdavčiti predvsem dohodki. To je sicer v časih krize težko izvedljivo, ker morajo tudi posamezniki začeti živeti od kapitala in tudi ta državo je problem aktualen, ker mora vkljub zmanjšanju dohodkov še vedno vzdrževati svoje poslanstvo v takem obsegu, da ne nastanejo zanjo prevelike škode, ki bi se poznale tudi pri zasebnem gospodarstvu. Zato mora naš v časih krize biti davčna politika posebno previdna, da

Kralj in kraljica sredi Hrvatov

Nj. Vel. kralj in kraljica z nadškofom dr. Bauerjem pri izhodu iz stolnice.

V dečjem domu

Zagreb, 19. decembra. Danes popoldne ob 15 je Nj. Vel. kraljica obiskala Dečje pestovališče siromašne Jece v samostanu Usmiljenih sester. Prisotni so bili ban savske banovine dr. Perović, minister Srkulj, zagrebski nadškof dr. Bauer, ljubljanski škof dr. Rožman, kanonik g. Barle in dvorna dama Svrnjugova.

Točno ob 15 je prispela Nj. Vel. kraljica. Pri vstopu sta jo sprejela ban dr. Perović in vrhovna predstojnica družbe Usmiljenih sester s. Ignacija. Nj. Vel. kraljica je prišla v spremstvu adjutanta Nj. Vel. kralja generala Pavlovića in ordonančnega častnika kapetana Adamovića. Vladača je krenila v dvorano, kjer jo je pozdravila g. Peršičeva z nagovorom. Njen nagovor so neprestano prekinjali burni vzkliki kraljici in kraljevskemu domu. Ko je bil govor končan, se je začel izvajati svečani program. Mala štiriletna deklica Betika N. je kraljico pozdravila v imenu dece in ji izročila lep šopek cvetlic. Kraljica je bila nad pozdravom male deklice in njenih darov vidno vradostena. Nato je otroški zbor zapel pesmico, potem je pa imel prof. dr. Vagner drugi govor, v katerem je pozdravil kraljico. Pri tej priliki je prišlo do ponovnih burnih ovacij. Nato se je program nadaljeval.

Nj. Vel. kraljica si je potem ogledala samostansko cerkev in prisostvovala cerkvenemu koncertu, ki so ga častite sestre izvajale njej na čast. Pele so posebno skladbo na besede »Živela naša kraljica!« Nato so vse sestre druga za drugo pozdravile kraljico, ki se je ljubeznivo od njih poslovila. Iz cerkve je Nj. Vel. kraljica odšla v dečji dom, kjer so jo mali otroci prisrčno pozdravili. Vlada-

rica je lastnoročno razdelila med nje božična darila, nato so pa otrokom priredili zakusko.

Burno pozdravljena od vseh navzočih, kakor tudi od velikega števila meščanov, ki so se bili med tem zbrali pred hišo, da pozdravijo svojo vladarico, se je Nj. Vel. kraljica nato odpeljala.

Kralj in kraljica v pravoslavni cerkvi

Zagreb, 19. dec. (a). Danes, na dan slave sv. Nikole sta Nj. Vel. kralj in kraljica odšla v srbsko pravoslavno cerkev in prisostvovala svečani liturgiji.

Avto Nj. Veličanstev je ob 10 dopoldne krenil po Mesnički, po lici do srbske pravoslavne cerkve med gostim spalirjem velikih množic, ki so kralju in kraljici prirejale navdušene ovacije. Pred cerkvijo so tedaj že bili zbrani člani odbora srbske pravoslavne občine, občinski svetovalec in predsednik občine g. Kalember. Razen njih so kraljevsko dvojico pričakovali še ban dr. Perović, podban dr. Hadži, maršal dvora general Dimitrijević, adjutant Nj. Veličanstva kralja general Pavlović in drugi.

Kmalu po 10. uri se je iz sosednih ulic oglašalo gromko vzklikanje Nj. Veličanstvu kralju in kraljici. To je bilo znamenje, da se vozilo Nj. Veličanstev približuje. Kralj in kraljica sta ljubeznivo odzdravljala občinstvo, ki ni hotelo nehati z izrazi svoje vdanosti in ljubezni. Ko se je avto Nj. Veličanstev v počasni vožnji približal Preradovičevemu trgu, so tamkaj zbrane množice priredile kralju in kraljici viharo manifestacij.

Pred cerkvijo je kralj najprvo pozdravil bana dr. Perovića, nato pa še ostale dostojanstvenike. Zatem ga je pred vhomom v pravoslavno cerkev pozdravil predsednik pravoslavne občine g. Kalember s temi-le besedami:

Vaše Veličanstvo!

V imenu srbske pravoslavne občine mi je posebna čast, da morem pozdraviti Vaši Veličanstvi pred tem našim svetim hramom. Posebno nas veseli, da sta prišli Vajini Veličanstvi v ta naš svet hram danes, ko praznujemo krstno slavo sv. Nikolaja. Ta naša svečanost nam bo ostala vsem v živem spominu, ker sta tudi Vajini Veličanstvi tu prisotni. Naj gospod Bog blagoslovi Vajini Veličanstvi in Vaš vzvišeni kraljevski dom! Dobrodošli! Živeli!

Pri zadnjih besedah predsednika pravoslavne občine so prisotni priredili kralju in kraljici nove ovacije, ki so se poleg le, ko sta se Njuni Veličanstvi napotili v notranjost cerkve. Zavzela sta mesto poleg oltarja in ves čas službe božje stala.

V cerkvi je bilo tedaj zbrano veliko število vernikov in odličnikov, med temi minister dvora g. Antič, dvorna dama ga. Svrnjugova, komandant armije general Marič, mestni načelnik dr. Krbek, generaliteta, višji in nižji oficirji in drugi.

Verske obrede je opravil mitropolit Dositej ob številni asistenci. Na ektenije je odgovarjal ruski pevski zbor. Po končanih obredih je mitropolit Dositej pristopil k Njunim Veličanstvom in ju blagoslovil. Kralj je pri tej priliki poljubil križ.

Njuni Veličanstvi sta nato odšli iz cerkve. Pred cerkvijo so se zopet obnavljale navdušene manifestacije prisotnih množic. Kralj in kraljica sta se ljubeznivo poslovila od dostojanstvenikov in se odpeljala nazaj na dvor. Vso pot sta bila tudi deležna viharov ovacij. Množice so neprestano vzklikale: Živel kralj! Živela kraljica! Živela Jugoslavija!

Kralj med kmetškim ljudstvom

Zagreb, 19. dec. Danes opoldne se je Nj. Vel. kralj odpeljal na izprehod, in sicer čez vzhodni in južni del mesta, nato pa po Savski cesti v vasi, ki stoji na drugi strani Save, Remetinec, Blato in Stupnik. Kmetje so takoj spoznali avto Nj. kralja in vladarja v njem ter so se zgornili proti avtomobilu. Vladač je dal veselo razpoložen voz ustaviti ter je stopil iz njega in pristopil k kmetom, ki so vsi navdušeni burno vzklikali kralju in ga pozdravljali. Kralj se je razgovarjal s kmeti in poslušal njihove odgovore in želje. Čeprav razgovor ni mogel dolgo trajati, se je bilo okoli avtomobila vendarle zbralo nenavadno mnogo ljudi iz bližnjih vasi. Nj. Vel. kralj se je naposled prisrčno in zelo zadovoljen poslovil od kmetov in se med navdušenim vzklikanjem prisotne množice odpeljal nazaj v Zagreb. Kmetje se pa še dolgo niso razšli ter so vsi navdušeni pripovedovali, da so videli svojega kralja in se z njim razgovarjali.

Dr. Beneš zmaguje

Pred novo veliko debato o obnovi podonavskih držav

Ljubljana, 19. decembra 1933.

Iz danes v Ljubljano prispelih francoskih časopisov šele nam je mogoče vsaj delno oceniti delo, ki ga je vršil v Parizu češkoslovaški zunanji minister dr. Beneš. Ako izločimo dve sicer iz svetovno-političnega stališča veljavni vprašanji: obstoj ali obnova Zveze narodov in nemško razorožitev, ostane še tretji problem, ki sta ga Beneš in Boncour obdelala in ki se nam zdi vsaj za nas najbolj važen, to je vprašanje obnove Podonavja.

O tem vprašanju imamo sedaj v rokah dve izjavi. Paul Boncourjevo izjavo časnikarjem po končnem sestanku z dr. Benešem in Benešovo izjavo, ki je izšla v pariškem listu »Excelsior«.

Najprej pogledajmo Boncourjevo izjavo, kakor jo je priobčil »Temps« in takoj bomo spoznali, da se dogajajo velike stvari v Evropi in da je svetovna politika šla zadnje tedne z izredno hitrim korakom nasproti novim rešitvam napetosti, ki vlada križem Evrope.

Paul Boncour izjavlja

»Midva z Benešem,« tako je začel Boncour, »sva natančno preštudirala oba podonavna načrta, in sicer francoskega, ki je bil objavljen dne 10. septembra, in italijanskega, ki ga je kot protidogovor poslal Mussolini francoski vladi dne 28. septembra.«

»Kar tiče francoski načrt, moram resno ugotoviti — da enkrat prenehajo razne govornice, ki krožijo okrog — da je bila njegova vsebina sporočena državam Male zveze, kakor hitro je bil sestavljen in da so se vršili še med sestavljanjem pogostni razgovori med francoskim poslanikom v Pragi in dr. Benešem.«

»Midva z Benešem sva torej te načrte natančno proučila in lahko rečem, da je sporazum med nami lahko mogoč in že danes smemo reči, da sva oba sporazumna glede nekaterih točk italijanskega na-

ne uniči virov za svoje dohodke, na drugi strani pa se davčno breme porazdeli čim enakomernje. Danes na zvišanje dohodkov ni mogoče misliti, toda državni izdatki bi se dali še znižati. Pri tem mislimo predvsem na staro zahtevo, da se naj državna uprava dekoncentrira in da se tako odpravi dvojno delo, ki zahteva preveč osebja. Pa tudi drugače, bi se dali državni izdatki še skrajšati in zato mislimo, da mora biti naloga pametne finančne politike še nadaljnje skrajšanje nepotrebnih izdatkov, ker je iskanje novih virov dohodkov ob sedanjih krizi delo brez upa.

črta, predloženega v Zenevi, ki so za nju oba popolnoma sprejemljive. Sklenila sva tudi, da bova nadaljevala medsebojne razgovore do trenutka, ko bo dozoril čas, da stopiva v neposredne stike z vsemi državami, ki so na tem vprašanju zainteresirane.«

»Dr. Beneš mi je tudi sporočil, kako aktivno se razvijajo pogajanja med Češkoslovaško in Avstrijo in kako bodo ta pogajanja mnogo pripomogla k temu, da se položaj v Podonavju popolnoma razčisti. Sporazum ne more biti daleč, ker obstojijo vsi pogoji, da bodo pogajanja uspešna. Vi morate sami priznati, da bi takšen sporazum med Avstrijo in Češkoslovaško imel dalekosežne posledice za organizacijo sodelovanja podonavskih držav na gospodarskem polju.«

»Beneš mi je sporočil tudi uspeh svojih razgovorov s Titulescom, kjer se je obravnavalo vprašanje najširšega sodelovanja med državami Male zveze. Posebno sem pa vesel zatrdila, da je ustroj gospodarskega sodelovanja Male zveze takšen, da na noben način ne more ovirati sodelovanja v večjem obsegu med vsemi državami Podonavja, ker imam zagotovila, da hoče izpeljati svojo notranjo gospodarsko organizacijo tako, da se ji bodo lahko pridružile tudi druge države, in da se ustvari neki skupni gospodar. organizem v podonavskem kotlu.«

»Naša posvetovanja torej niso bila naperjena proti nikomur in mi smo si nasprotno le prizade-

vali, da bi mednarodno sodelovanje v bodočnosti še bolj prišlo do izraza.«

Dr. Beneš piše

Dr. Beneš pa je v članku, ki ga je napisal za »Excelsior« pod naslovom: »Graditev nove Evrope«, šel v podrobnosti podonavskega vprašanja ter brez prikrivanja izjavil, da »je med vsemi podonavskimi načrti najboljši in tudi edino možen oni, ki dopušča poseben sporazum med pesterimi podonavskimi državami brez vmešavanja vlesil. Vprašanje Avstrije pa je v podonavskem kotlu najbolj važno ter prav za prav daje ključ k rešitvi tega problema. Ako bi se nam posrečilo, da zberemo vse podonavske države v gospodarsko enoto, bi ustvarili v srcu Evrope novo velesilo. Toda ta velesila bi se morala opirati na notranjo medsebojno povezanost Male zveze. Brez Male zveze ne gre in ne more iti. Mala zveza ima že svoj poseben politični statut in si bo dala sedaj še novo gospodarsko ustavo. Mala zveza je torej nekaj trden stožer, okrog katerega naj bi se izvršilo novo zbiranje. A ne proti njemu, kot nekateri sanjarijo. Tudi Madjarsko bodo njeni življenjski interesi silili k temu, da se pridruži in iskreno sodeluje. Saj drugega smisla tudi nima. Sicer obstojajo velike zapreke, dr. Beneš jih ne zanikuje, a baš zaradi tega je treba preložiti na poznejše čase vsako razpravo o političnih vprašanjih in ostati na gospodarskem polju.«

Beneš priznava, da je sporazum z Avstrijo že zelo blizu in da se vrši tudi zbiranje na Balkanu in naporu na Baltiku čisto v istem smislu in so prav za prav le del velikega pokreta, ki je zajel vsa vzhodna Evropa, ki bi ji rad ohranil mir, da se izklopije iz gospodarske krize.

Francija bo nemške predloge odklonila

Osnuje se velik protinemški blok

Pariz, 19. dec. b. »L'Oeuvre« poroča, da so se v toku pogajanj med Paul Boncourjem in dr. Benešem v Parizu ukrenili potrebni koraki za bodočnost. Razen tega se je ugotovilo, da obe vladi nameravata odkloniti nemške predloge za oborožitev, kakor tudi nemški predlog za sklenitev pakta o nenapadanju. Take predloge namerava Nemčija ponuditi vsem svojim sosedom. Če do 21. januarja, ko se sestane odbor razorožitvene konference, ne nastopijo nobeni novi dogodki, bo Francija prekinila razorožitvena pogajanja, medtem ko bo odklonila od Anglije in Italije podpirani nemški predlog. Takoj nato se bo moral sestati Svet Zveze narodov, da ugotovi posledice teh dogodkov. Istočasno bo delegat Francije objavil vse material o dosedanjih nemških kršitvah razorožitvenih predpisov in prepustil članom Sveta Zveze narodov, da izvajajo konsekvence. Lahko se še pričakuje, da

bo Svet Zveze narodov poslal na adresu Nemčije opomin.

Zveza narodov se bo bavila tudi z vprašanjem svobodnega plebiscita v saarskem področju, za kar je določeno več metod, med drugimi tudi, da se v saarsko področje pošlje močan mednarodni oddelek vojaštva. V francoskih krogih so prepričani, da se bo svobodni plebiscit končal s status quo. Kar se tiče nemškega predloga, piše »L'Oeuvre«, da ga bo francoska vlada odklonila, ker bi niti v zbornici, niti v senatu ne bi našla večine. Francija bo odgovorila Nemčiji v kakih 10 dneh, ko bo vrhovni svet za državno obrambo zavzel svoje stališče napram nemškemu predlogu. Ministrski predsednik Chaumet pa bo še pred parlamentarnimi božičnimi prazniki podal v zbornici izjavo ter zahteval od parlamenta, da sankcionira vladni sklep. V ostalem se diplomatska pogajanja v Parizu

nadaljujejo. Snoči je Paul-Boncour sprejel italijanskega poslanika. Takoj po tem obisku je sporočil britanski poslanik lord Tyrell Paul-Boncourju rezultat svojih razgovorov z angleško vlado v Londonu ter mu orisal stališče Velike Britanije glede italijanskega predloga o reformi Zveze narodov. Italijanski poslanik je prošil za pojasnilo glede razgovorov med dr. Benešem in Boncourjem v razorožitvenem vprašanju ter prošil Boncourja, da ga podrobneje informira o njegovih zadnjih izjavah v zvezi z italijansko akcijo v Podonavju.

London, 19. dec. b. Pariški dopisnik »Daily Express« čuje, da je Paul Boncour z ozirom na ugoden rezultat svojih pogajanj z dr. Benešem, ki so pokazala, da vlada med Francijo in državami Male zveze popolno soglasje, sedaj sklenil, da kot protutež Nemčiji in Italiji osnuje vzhodni in srednjeevropski blok, kateremu bi se pridružila tudi Rusija. Paul-Boncour je prošil romunskega zunanjega ministra Titulesca, da pride v Pariz, še predno on (Boncour) odpotuje v srednjo in vzhodno Evropo.

Anglija rezervirana

London, 19. dec. b. V poslanski zbornici je poslanec Lampson vprašal predsednika vlade MacDonalda, če namerava vlada vzeti v pretes predlog velikega fašističnega sveta o reformi Zveze narodov in če bo britanska vlada v tem smislu izdelala kake predloge, da bi se preprečilo nadaljnje secciranje te ustanove in da se omogoči vsem veselim vstop v Zvezo narodov. MacDonald je poslancu Lampsonu odgovoril, da se britanska vlada ne namerava spuščati v kakšno pobudo v tem smislu in da se bo držala dosedanje procedure.

Si vis pacem, para bellum...

London, 19. dec. b. V zvezi s tajno sejo francoskega vrhovnega vojaškega sveta poroča pariški dopisnik »Daily Express«, da je svet sklenil, da predlaga vladi podajanje vojaškega roka, razen tega pa 3-5-letno dobrovoljsko službo v vojski. V isti zadevi poroča Pertinax v »Daily Telegraphu«, da je vrhovni vojaški svet predlagal, da se vopel uvede dvehletna vojaška služba. Radi takega sklepa bi se aktivno stanje francoske vojske lahko znatno zvišilo.

Balkanska zveza postaja dejstvo

Sofija, 19. decembra. m. Tukajšnje časopisje poroča, da je obisk bolgarskega kraljevega para romunskemu kralju in kraljici določen na 15. ali 21. januarja 1934. Kralja Borisa bo spremljal tudi predsednik vlade Mušanov. Kralj Boris ostane v Rumuniji kakih 4-5 dni ter bo obiskal tudi dvorec v Sinaji in Kotročani. Tukajšnji listi nagašajo, da bo bolgarski ministrski predsednik pri tej priliki razpravljal tudi o vprašanju bolgarskih narodnih manjšin v Dobruži ter o vprašanju romunskih šol v Bolgariji. Istotako se bo razgovarjal tudi glede zgraditve mosta preko Donave.

Atene, 19. decembra. m. Uradno se poroča, da bo zunanji minister Maksimos jutri odpotoval v Belgrad, kamor prispe 21. t. m. Od tu bo v spremstvu jugoslovanskega zunanjega ministra Jevtića takoj nadaljeval pot do Zagreba, kjer bo sprejel v avdicionu pri Nj. Vel. kralju Aleksandru. Grški zunanji minister Maksimos ostane v Zagrebu eno en dan, ter takoj nadaljuje pot v Rim, kjer se sestane z Mussolinijem. Iz Rima odpotuje v Pariz, da se sestane z Boncourjem.

Belgrad, 19. decembra. m. Po obisku bolgarske kraljevske dvojice našemu kralju in kraljici je sedaj povabilo društvo akademskih izobraženih

Francija postaja odločnejša

Paris, 19. decembra. AA. Louis Braise ugovarja v listu »Ere Nouvelle«, da je francoska zunanja politika postala odločnejša. Francija poseveča zdaj svojim zaveznikom veliko pozornost. Pisec opozarja na čestitke Jugoslaviji s strani francoske skupščine in nadaljuje:

Ni dvoma, da je hotela francoska vlada dati izraza svojemu zadovoljstvu in da se je zato pridružila v skupščini resoluciji, s katero se izreka priznanje jugoslovanskemu narodu k proslavi 45. rojstnega dne vladarja, ki zdaj vodi jugoslovanski narod.

Louis Braise opozarja tudi na sprejem, ki sta ga priredila gospa in gosp. Spalajković v svojem domu na rojstni dan Nj. Vel. kralja Aleksandra. Obilna udeležba s strani uradnih in drugih francoskih osebnosti, ki so prišle na sprejem jugoslovanskega poslanika, kaže, kolikšno je zanimanje raznih francoskih slojev za jugoslovanskega vladarja in za Jugoslavijo. Pisec hvali tudi zblizevalni pokret z Bolgarsko in na koncu hvali izpremembo v francoski zunanji politiki, ki postaja čedalje bolj odločnejša.

Nemčija zida na Anglijo

München, 19. dec. c. »Münchener Neueste Nachrichten« so objavile poluradni članek o potovanju angleškega zunanjega ministra sira Simona v Rim. Temu potovanju pripisuje nemška vlada največjo važnost, ker je to po njenem mnenju znak, da sta Italija in Anglija na isti liniji v najvažnejših vprašanjih sedanjosti. Sodelovanje Anglije in Italije se je — kakor piše imenovani list — v zadnjem času okrepiło v vseh važnih vprašanjih. To sodelovanje je naperjeno proti »politiki vojnih zvez«, ki okrepi Nemčiji vsako pravico, da bi smela jmeti tako vojsko, ki bi zadostno zavarovala varnost njenih mej. Nemčija — trdi M. N. — je poskušala vse, da pride do sporazuma. Nudila je pogodbe o nenapadanju vsem sosedom, toda »vojne zveze« so krive, da so bili vsi ti nemški predlogi odbiti. V takih razmerah Nemčiji ne preostaja nič drugega, kakor da misli na svojo varnost, to pa more doseči samo tedaj, če se oboroži do one mere, kakor misli, da bo mogla biti varna v svojih mejah.

žena v kraljevini Jugoslaviji predstavnice bolgarskih ženskih društev, da obiščejo Jugoslavijo. Bolgarska ženska društva so se temu povabilu odzvala ter bodo jutri dopoldne prišle zastopnice bolgarskih ženskih društev v Belgrad. Jutri zvečer bodo v dvorani Kolarčeve ljudske univerze priredili bolgarski večer, na katerem bodo govorile razne bolgarske književnice, članice sofske in naše opere pa bodo zapele nekaj bolgarskih in naših narodnih pesmi.

MIRIM

kraljica čokolade

Čokoladna torta iz čokolade »Mirim«. Zmešaj dobro 3 dkg surovega masla s 2 jajcema in 1 dkg sladkorja, nato priden 25 dkg presejane moke, 5 dkg zmešane specialne kuhinjske čokolade »Mirim« in 1 posušen prašek. Mleka prideni toliko, da bo testo gosto tekoče in ga speci v obodu. Ohlajeno torto prereži na dva dela, nanajz prvoga s poljubno kremo in položil drugega nanj. Istotako nanajz povrhu vse v kremo in potresi z nastregano kuhinjsko čokolado »Mirim«. — Kuhajte z »Mirim« kuhinjsko čokolado.

Francija odločno proti inflaciji

Francoski uradniki demonstrirajo

Paris, 19. decembra. c. Na včerajšnji večerni seji senata je imel finančni minister Bonnet velik govor o finančnem položaju Francije. V tem evojem govoru je Bonnet še enkrat najenergičnejše demantiral vse vesti o inflaciji v Franciji. Francoski vladi ni potrebna inflacija, če se izvede finančni načrt, ki temelji na zmanjšanju izdatkov in večjem varčevanju v državnem proračunu. Potrebna je javna in privatna deflacija, pa se bo Francija lahko izvela iz sedanjih finančnih neprilic, ki pa ne pomenijo nobene nevarnosti. Proti pričakovanju pa po govoru finančnega ministra Bonnetla in mi-

Vladna kriza v Bolgariji

Sofija, 19. dec. m. Danes se prične pred sobranjem pretes zakonskega načrta o razdolžitvi kmeta. Predloženi zakonski osnutek predstavlja za vlado precejšnjo nevarnost, ker se je večina članov izjavila proti omenjenemu predlogu. Predsednik vlade in zunanji minister Mušanov je izjavil, da prav nič ne bo popustil in da bo raje podal ostavko svojega kabineta, kakor da bi v zakonskem osnutku dovolil kake spremembe. Za jutri je sklicana seja vlade, na kateri bodo skušali sporna vprašanja razčistiti.

Sadovi človeškega »napredka«

Paris, 19. dec. b. »Echo de Paris« poroča iz Moskve, da bo Rusija kmalu imela pol milijona mladenčev, ki bodo sijajno izvežbani proti plin-skim napadom. To število se bo v treh mesecih zvišalo na en milijon. Ta nova formacija bo dodeljena ligi za zračno obrambo, ki bo štela okoli 14 milijonov ljudi. Vsi pa bodo poleg obrambe proti plin-skim izvežbani tudi v orožju.

Strah pred Japonsko?

London, 19. decembra. AA. Poročevalec »Daily Express« javlja iz Singapurja, da bo prihodnji mesec tamkaj imperialna pomorska konferenca. Udeležili se je bodo vsi poveljniki angleških pomorskih sil iz Daljnega Vzhoda. Na konferenci bodo razpravljali o vprašanjih pomorske obrambe.

Kralj in kraljica v Narodnem gledališču

Zagreb, 19. dec. Danes sta kralj in kraljica po-jezila gledališče. Mestnišnica in Frankopanska ulica in ves prostor pred gledališčem je bil nabito poln ljudi. Na stotine električnih žarnic, ki so se v vseh barvah odbijale od snega, je razsvetljevalo trg, da je bil svetel skoraj kakor podnevi. Gledališče je bilo nabito polno. Prišli so vsi civilni in vojaški odličniki, zastopniki glasse in imenosti in vsa najodličnejša družba zagrebška. Dalje so bili navzoči ministri dvora Antič, ministri Škulji, ban Perović, podban, generaliteta z armijskim generalom Maričcem, poslanci in senatorji, mestni načelnik dr. Krbeč in upravni policije Mihajlovič. Malo pred prihodom Nj. Vel. kralja in kraljice so prišli maršal dvora general Dimitrijevič, adjutant polkovnik Pavlovič in ordonančni kapetan Adamovič. Nekoliko minut pred 8 sta prišla kralj in kraljica v spremstvu

dvorne dame Šverljuge. Po vsej poti ju je prebivalstvo navdušeno pozdravljalo. V vestibulu gledališča je navdušeno doseglo vrhunc. Intendant Konjović je pozdravil Nj. Vel. kralja s kratkim nagovorom: »Vaše Velikanstvo! V imenu uprave Narodnega gledališča in njegovih članov mi je čast prisrčno se zahvaliti za visoki obisk, ki ste ga nam napravili in za pozornost, ki jo kažete za naše stremelje, za naše delo in napredek. Ziveli! — Kralj se je ljubezno zahvalil in podal roko prisotnim odličnikom, intendant pa je izročil kraljici lep šopek rož. Suverena sta nato odšla v ložo. V gledališču so vsi vstali in viharno pozdravljali. Nato je orkester zavrnil državno himno. Radi splošnega navdušenja se uvertura ni mogla točno začeti. Predvajali so »Aido«.

Ljubljana spominu Jana Lega

Ljubljana, 19. decembra.

V slovenski zgodovini nepozabno zapisani češki domoljub Jan Vaclav Lego, ki je prvi opozorjal Čehe na Slovence in katerega kulturna dejanja so imela velike blagodejne posledice za Slovence, je bil, ki se mu je danes poklonila Ljubljana in z njo vse slovenski narod.

V magistratni dvorani je bila nocoj ob 6 izredno lepa prisrčna slovesnost v spomin tega velikega moža. Nad prezidialno mizo je bila velika Legova elika, delo slikarja Skružnega, okrašena z narodnim trakom.

Predsednik JČ lige, ki je priredila slovesnost, dr. Stare je pozdravil v uvodnih besedah vse zastopnike, tako zastopnika bana in podbana insp. Vrhovnika, zastopnika mesta podžupana Jarca, češkoslovaškega konzula ing. Ševčika, senatorja Hribarja, dr. Ravniharja, dr. Gregorina in dr. Rožiča, predsednika Češke Obce Skružnega, prof. dr. Moleta za društvo prijateljev poljskega naroda, predsednika Slovenske Matice dr. Lončarja in druge odlične zastopnike. V nadaljnjih besedah je predsednik dr. Stare navedel, zakaj slavi liga Lega, saj je bil Lego po narodnosti Čeh, po srcu, čuvstvu in delu pa prav za prav Slovenec.

Peovski moški zbor Glasbene Matice je nato krasno zapel češko himno »Gde domov muja« in slovaško himno »Nad Tatro se bliska« ter Nedvedovo »Mili kraji«.

Lep govor o delu Jana Vaclava Lega za Slovence in za Ljubljano je imel podžupan profesor Jarc. Če je kdo dolžan slaviti Lega, potem je to dolžna bela Ljubljana in občinski zastop, saj je bil Lego ljubljanski mešan. 24 letnega moža je glasba privedla k nam, kjer ga je Nedved pridobil, da je vstopil v državno službo in v Filharmonično društvo. Prva leta je preživel v Kamniku,

o katerem je izjavil, da je bilo zanj pravo etnografsko učilišče, da je spoznal naše ljudstvo in naš jezik. Tam mu je bil učitelj Močnik, ki ga je naučil našega jezika. Kot poznejši tanik deželnega predsednika je navezal v Ljubljani etike z Bleiweisom, Levstikom, Gregorčičem, Askercem, Parmo, Hribarjem, Levcem in drugimi. Te stike je gojil vedno in tudi v Pragi. Ljubljana se ima Legu zahvaliti za mnogo najvažnejših kulturnih naprav in ustanov. Iz njegove organizatorične zmožnosti je izšla prva zamisel ustanovitve Glasbene Matice in Filharmonične družbe in njegova je tudi zamisel ustanovitve Planinskega društva. On je organiziral posebne vlake Slovencev v Prago in Čehov v Slovenijo. Bil je tajnik Glasbene Matice. Leta 1903 pa ga je občinski zastop Ljubljane izvolil za meščana in enako tudi Kamnik. Podžupan je prebral zanimivo korespondenco in dokumente o tem imenovanju in o izročitvi diplome. Tri leta pozneje, leta 1906, je Lego umrl, njegovo delo za kulturni napredek Ljubljane in Slovencev pa ostane trajnega pomena.

Za njim je prof. dr. Ivo Lah imel lepo in simpatično predavanje o osebnosti in delu Jana Lega. Podrobno je opisal njegov idealizem, njegove zasluge za razvoj slovenske kulture, zlasti literature, za gojitev češko-slovenske vzajemnosti ter opisal njegov simpatični značaj. Predavatelj je v svojem predavanju navajal, kaj pišejo o Legu razni pisci spominov kakor Hribar, Gabršček in Tretnjak, obenem pa je tudi navajal lastne spomine na Lega in njegovo gospo.

Obema govornikoma se je predsednik dr. Stare zahvalil, nato pa je pozval vse prisotne, naj vzkliznejo Janu Legu: »Slava!«, čemur so se navzoči trikrat odzvali.

Peveci Glasbene Matice so zapeli himno »Hej Slovania«, s čimer je bila prisrčna in uspešna slovesnost zaključena.

Stanje Narodne banke

Po najnovjšem izkazu Narodne banke za 15. december je bilo njeno stanje sledeč (vse v milijonih Din, v oklepajih razlika v primeri z izkazom za 8. december):

Aktiva: zlato 1795.0 (+1.85), valute 0.255 (-0.29), devize 113.17 (+6.0), skupno podlaga 1908.4 (+5.7), devize izven podlage 62.2 (+11.6), kovani denar 249.5 (+21.8), posojila: menična 1839.5 (-3.6), lombardna 36.2 (-0.95), prejšnji predjudi državi 1720.1 (+0.15), razna aktiva 229.2 (+5.03).

Pasiva: bankovci v obtoku 4220.2 (-1.9), drž. terjatve 5.6 (+0.7), žiroračuni 629.4 (+2.4), ra-

zni računi 529.1 (+17.8), skupno obveznosti po vidu 1164.1 (+21.0), obveznosti z rokom 1096.66 (+0.6), razna pasiva 405.2 (+20.0).

Bankovci ter obveznosti po vidu 5384.3 (+19.0), skupno kritje 35.44% (v prejšnjem izkazu 35.46%), od tega samo zlato kritje 33.33%.

Pričujoči izkaz kaže znatno povečanje zlata in deviz (za 17.3 milij.). Posojila banke se nadalje zmanjšujejo, kar se pozna tudi v večjem dotoku kovane denarja v banko. Na bližajoči se najvažnejši ultimo v letu pa kažejo polagoma naraščajoče postavke žira ter obveznosti z rokom.

Sejem kožuhovine se vrši dne 22. januarja 1934 v prostorih velesejma v Ljubljani. Zadnja leta so pokazala, da je lovška samopomoč (»Divja koža«) odločilno vplivala na cene kožuhovine ne le na našem domačem trgu, marveč delno tudi v inozemstvu. Ugodne cene pa se dajo doseči le, ako se zbere kolikor mogoče največ blaga, ki pa mora biti pravilno konzervirano in prvovrstno. Lovci naj svoj plen letošnje sezi ne mudoma pošljejo svoji prodajni organizaciji »Divja koža«, Ljubljana — velesejem. Inozemstvo se za našo kožuhovino zanima, hoče pa biti poučeno, kako in s čim bo dražba založena.

Borza

Dne 19. decembra.

Denar

Curih in Praga sta ostala neizpremenjena, New York in London sta popustila, dočim so druge devize narasle.

Avstrijski šiling je na ljubljanski borzi popustil na 9.10 (zaklj.), v Zagrebu pa je bil zaključen po 9.04. — Grški boni so notirali v Zagrebu 34—35 (35. 36).

Ljubljana. Amsterdam 2303.74—2315.10, Berlin 1364.86—1375.66, Bruselj 796.63—800.57, Curih 1108.35—1113.85, London 186.64—188.24, New York 3602.72—3630.98, Pariz 224.50—225.61, Praga 170.01 do 170.87, Trst 300.68—303.08.

Curih. Pariz 20.245, London 16.845, New York 326.75, Bruselj 71.875, Milan 27.16, Madrid 42.20, Amsterdam 207.85, Berlin 123.325, Dunaj 72.75 (57.80), Stockholm 86.90, Oslo 84.65, Kopenhagen 72.25, Praga 15.34, Varšava 58, Atene 2.955, Carigrad 2.49, Bukarešta 3.05.

Dunaj. Dinar notira 8.56 denar. Zagrebški promet je znašal brez kompenzacij 52.330 Din.

Vrednostni papirji

Vojna škoda je v Zagrebu nadalje čvrsta in so tečajji višji. Nasprotno so ostali dinarski papirji oslabei. Za dolarske papirje je manj zanimanja. — Promet v škodi je bil prav znaten in je znašal v Zagrebu 2500 kom.

Belgrajska borza danes vsled praznika ni poslovala.

Ljubljana. 7% inv. pos. 53 den., agrarji 26 den., vojna škoda zaklj. 292, begl. obv. 37 den., 8% Bler. pos. 38—42, 7% Bler. pos. 35—37, 7% pos. Drž. hip. banke 52 den.

Zagreb. Držav. papirji: 7% inv. pos. 53—54.50, agrarji 26—27, vojna škoda 295—295.50 (293, 293.50, 294.50, 295), 12. 293—295.50 (293, 294, 295), 2. 287—289 (287), 6% begl. obv. 36.50—37, 8% Bler. pos. 42 bl., 7% Bler. pos. 35—36. — Delnice: Narodna banka 3800—4100, Priv. agr. banka 253 do 258, Impeks 50 den.

Utrinki

KAKO SE DELA ZA MIR!

Včeraj smo poročali o ogromni letalski bazi, ki jo gradi Anglija v Iraku, od koder bo z lahko obeladala vso Prednjo Azijo. Sedaj pa prihajajo vesti, da nekaj podobnega pripravljata tudi Japonska in cicer na Saipanu, ki je največji otok v skupini Marianskega otočja. Z gradnjo zelo važnega zračnega oporišča se je že pričelo. Oficialno izjavljajo, da bo Saipan služil kot baza zračnega trgovskega in osebnega prometa. Toda čisto gotovo gre za važno vojaško strateško točko in je armada tista, ki gradi letališče, katero bo stalo ogromno vsoto 6 milijonov jenov (blizu 100 milijonov Din).

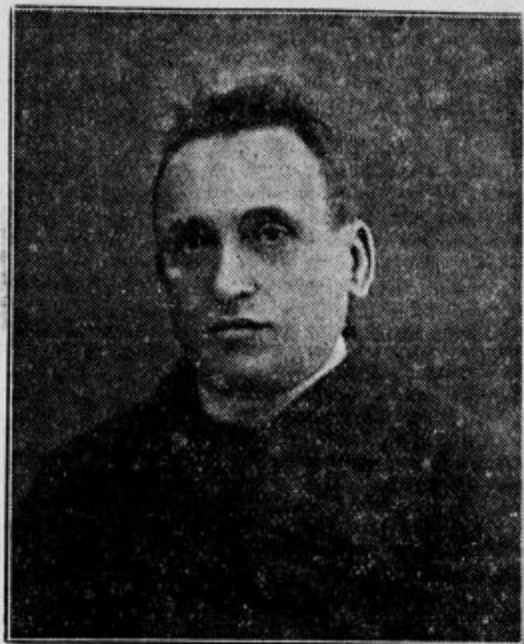
Istotako bodo Japonci zgradili tudi pristaniške za ladje, nove scetlinike, brezžično sprejemno in oddajno postajo itd. — Pričakujemo, da bomo kmalu čitali, da kje v bližini gradi enako pomorsko bazo tudi — Anglija ali Amerika.

BOGASTVO IN KAKO GA UPORABLJAS?

Te dni je umrl Richard Beatty Mellon, eden najbogatejših ljudi v Ameriki, brat bičnega ameriškega finančnega ministra Mellona. Toda on

sam nikdar ni sprejel kakšnega javnega mesta. Svojo življenjsko pot je začel kot lesni trgovec, a je zgodaj preselil v bankarstvo. Njegova banka se je čudovito razvila in je bila kmalu središče največjih industrijskih podjetij. Mellon je tako obogatel, da so njegovi letni dohodki znašali zadnja tri leta četrt milijarde Din. Oba, on in njegov brat pa sta to ogromno premoženje razdala v najrazličnejše serhe. Milijarde dinarjev sta darovala industrijskim znanstvenim zavodom, ustanovila sta sama s svojim lastnim denarjem univerzo v Pittsbu-rgu in jo tudi vzdrževala. Razni raziskovalci so dobivali od njiju milijone in milijone prispevkov, karitativne ustanove so dobivale velikanske podpore. Cela mesta s delavskimi hiškami in vrtovi sta pozidala sama, na stolne modernih bolnišnic sta zgradila za rene sloje in jih sama vzdrževala. Sirotišnice so ostajale porsodi kjer sta bila udeležena denarna. Koliko knjižnic, koliko dijaških ustanov, koliko izseljeniških društev je črpalo iz zakladnice Mellonov. Pokojni Mellon si vsaj ne bo mogel očitati, da je porabil, zase ogromna premoženja, ki so se stekala v njegovo blaginjo, ampak da je po ključ svoje vesti vrnil in tudi deloma vrnil socialni družbi svoj delež. (Iz »Daily Telegraph«.)

+ Častni kanonik Jožef Cerjak

Slov. Bistrica, 19. dec.

Dogodek, ki smo ga že nekaj časa s strahom in žalostjo pričakovali, se je danes uresničil. Popoldne ob 3 so se razmajali slovenjebistriški zvonovi ter oznanjali mestu in okolici tužno vest o smrti častnega kanonika, duhovnega in konzistorijalnega avtoriteta ter bivšega dekana in mestnega župnika slovenjebistriškega, g. Jožefa Cerjaka.

Že l. 1931 je prisilila bolezen g. kanonika, da je stopil v zaslužni pokoj. Ostal pa je še nadalje med nami. Nastanil se je v sirotišnici, ki so jo ustvarile njegove roke. Letos spomladi, ko je praznoval 70 letnico rojstva, se je združila vsa Slov. Bistrica v eni sami želji, da bi dobitno nebo ohranilo g. kanonika še mnogo let. Pa ni bilo pomoči, g. kanonik je hiral, in zadnje tedne se je videlo, da ne bo več dolgo do konca. Pokojnik se je zavedal bližnje smrti in se je nanjo pripravil z gniljivo skrbjo. Zadnje dni so bili ob njegovi bolniški postelji vedno zbrani duhovni sobratje,

sestre iz sirotišnice, meščani slovenjebistriški, zlasti pa deca iz sirotišnice, ki ji je bil pokojnik nad vse skrben oče. Danes popoldne je začutil konec. Gniljivo se je poslovil od sobratov, katerim se je zahvalil za požrtvovalnost, s katero so mu lajšali dolgotrajno bolezen. Popoldne je padel v agonijo, popoldne ob 1450 pa je prenehalo biti njegovo dobro in blago sree. Z vzklikom: »Jezus pomagaj!« se je poslovila njegova duša od tega sveta.

Smrt g. kanonika je izzvala veliko žalost v vsem mestu in okolici. Vsi smo ljubili pokojnika kot dobrega očeta in duhovnika. Odmevala pa bo njegova smrt po vsej lavantinski škofiji, posebno v Rajhenburgu, ki se ima pokojniku toliko zahvaliti. S pokojnikom lega v grob velik mož. Malo jih imamo, ki bi ob večeru svojega življenja lahko zrl na tako delo, kakor ga je usvaril pokojni g. kanonik. Rodil se je 15. marca 1863 v Podsedri. V mašnika je bil posvečen 11. julija 1889. Kaplanoval pa je v Piskah, v Sv. Križu pri Rogoški Slatini in v Rogatecu. Bil je korni vikar v Mariboru, od koder je prišel za župnika v Rajhenburg. Že kot mlad kaplan je stopil v vrste prvoborilcev za slovensko in krščansko stvar. Po njegovi zaslugi sta prišli za časa njegovega službovanja občini Rogatec in Rogoška Slatina v slovenske roke. Višek pa je dosegla njegova ustvarjalna sila v Rajhenburgu. Tu je postavil veličastno lursko baziliko, poleg nje župnišče, kaplanijo in društveni dom. Tik pred svetovno vojno je bilo končano velikanško delo, ki je zahtevalo od g. župnika ogromnega telesnega in duševnega napora ter mu nakopalo bolezen, radi katere je moral v pokoj. L. 1915 je odšel v pokoj, do l. 1919 pa je zopet okrevaj. Prosil je za slovenjebistriško župnijo ter se nastanil med nami. V Slovenski Bistrici je začel takoj graditi sirotišnico. Zal mu je bolezen prežgala preprečila velike načrte, pa vendar je usvaril iz starrega minoritskega samostana in Stigerjeve hiše, ki ju je kupil, provincialno hišo šolskih sester ter sirotišnico, kamor se je umaknil po upokojitvi ter se ves posvetil oskrbi svojih osirotelih malčkov, ki jih je tako zelo ljubil in ki so mu bili najbolj pri srcu.

Pogreb velikega pokojnika bo v četrtek 21. decembra ob 10 popoldne na mestno pokopališče. Bodi mu Vsemogočni plačnik za vse njegovo zemeljsko delo! Njegov spomin ostane trajen, kakor so trajna njegova dela, ki jih je usvaril. Hudo prizadetim sorodnikom naše iskreno in globoko sožalje!

Razstava Wl. Skoczylasa

France Stelč

S skupino zagrebške trojice (Lj. Babić, Vl. Becić, Jer. Miše), A. Motiko in Pavlovcem je razstavil za letošnji božič v posebnem prostoru Jakopičevega paviljona zbirko 54 lesorezov poljski grafik in slikar Wladislaw Skoczylas. Ni slučaj, da prav on zastopa poljsko sodobno umetnost v inozemstvu, in tudi to, da jo zastopa ravno z grafikom, nikakor ni slučaj. Skoczylas je namreč eden tistih umetnikov, ki so koncem vojne z ustanovitvijo umetniškega društva »Rytm« iz načelne zavesti svojega gledanja na umetnost začeli povojno dobo poljskega slikarstva in ga osvobodili sugestije impresionizma. Med temi borci pa je bil Skoczylas tisti, ki je z novim oblikovnim izrazom poglobil tudi poljski narodni izraz v umetnosti. Grafika pa, katere vodilni zastopnik je on med Poljaki, je v povojni poljski umetnosti sploh tisto likovno izrazilo, s katerim se je poljska sodobna umetnost posebno proslavila. Na mednarodnih razstavah se je prav poljska grafika uveljavila kot ena najbolj svojevrstnih, in nepozaben mi ostane poljski oddelek na predzadnji mednarodni razstavi v Benetkah, kjer so po svojskosti izraza, po živahnosti vsebine in po likovni dovršenosti poljski grafiki zavzeli eno prvih mest.

Wl. Skoczylas, ki je bil rojen l. 1883 v Wielecku, je od začetka slikal v tradiciji impresionistov in je šele malo pred svetovno vojno postal grafik. Šele l. 1913 pa je na akademiji grafičnih umetnosti v Lipskem spoznal bliže tisto gradivo, ki je naenkrat dvignilo in razgibalo vse njegove umetniške moči, lesorez. Ta je do danes njegova glavna stroka in razstava v Jakopičevem paviljonu nam tako likovno razvojno kakor predmetno in vsebinsko izbrpno ilustrira to njegovo delo. Dva pola, med katerima se giblje njegov likovni svet, sta št. 1, barvasti lesorez iz l. 1913 predstavljajoč dekle na livadi, in št. 37, Danaa iz l. 1928 ali št. 52, Starčeva glava iz l. 1935. V prvem imamo še primer impresionistične grafike, ki je rabila barvne ali črne in bele lise v nasprotju z linearno, risarsko do ločno zajetim in plastično dosledno izvedenim načinom drugega likovnega pola, ki je izhodišče pravega Skoczylasovega lesoreza. Že št. 2, znana prva Glava gorjance iz l. 1913 je pravo nasprotje impresionističnega načina in se logično ureja v ves naslednji onus Skoczylasa. Jasno se vidi v naslednjih delih, kako od te prve, že takrat obdovodene stopnje obvladaje materiala neprestano raste virtuoznost, ki na grozo človeka, ki je zaverovan v sodobno čistost, materialu ustrezajočo grafiko, doseže končno toliko izvežbanost, da se spušta v tekmo z rutino t. zv. reproducijske grafike, ki je do iznajdbe fotografski izvršenege reproducijskega kliseja služila za tiskani posnetek slikarskih predlog. Ta način, ki ga je sodobna »umetniška« grafika perhorrescirala in se mu izogibala kot načinu, ki ni pravičen značaju gradiva, porablja Skoczylas v svojih novjših delih zelo pogosto in ustvarja n. pr. v raznih mestnih motivih (št. 29 Arzenal v Pizi, št. 34 Wawel, št. 46 Grajski trg ali št. 48 Ulica Nowomiejska itd.) čisto poseben efekt nekam starinske solidnosti in skromne resnosti izdelka. To pa, kar je v tem načinu dosegel v Danaji in Starčevi glavi iz l. 1935 tekmuje z najpopolnejšo, dosledno, modelirano risbo v gradivu, ki stavi risalu ali rezalu samo najmanjši odpor. Med tem in prvim načinom pa leži cela lestevica drugih načinov, po katerih se je stopnjevala njegova izobrazna sila. Največji del zavzema njegov »srednji« način, način, v katerem so izvršeni njegovi verski motivi in motivi iz »roparskega« cikla, način, pri katerem Skoczylas vestno upošteva značaj in neposredne možnosti gradiva in ki je, kakor bi najbolje rekli, pralesorezni način, oče in predpogoj vsake rafinirane lesorezne grafike. Pri tem moramo upoštevati pred vsem drugim, da je osnova Skoczylasovega lesoreza bela raba na temnem ozadiu, da črta, ki jo zareže, v odtisu ostane

bela, dočim je bil stari lesorez ravno nasproten in je vsvarjal s črnimi črtami. S tem v zvezi je tudi, da čisto v sodobnem smislu pri njegovi grafiki plošča, v katero reže, obdrži svoj okvirni in nosilni pomen. Iz prate me dane plošče se razvije dosledno in trdno zgrajen or-

ganizem podobe kot lika, ki sam sebe nosi, dočim je bila n. pr. impresionistična slika samo izrez iz neskončne »slike« narave. Za ta »srednji«, strogo lesorezni slog so značilna dela n. pr. št. 4, Sv. Krištof, št. 5, Sv. Boštjan, št. 9, Sv. Trojica in posebno njegov ciklus »Roparije« iz leta 1920. V primeri s št. 1, ki predstavlja tip začetkom XX. stol. tako priljubljenega barvatega lesoreza, je sedaj zelo poučno novo razmerje umetnika tudi do barve v lesorezu. Čisto v smislu poljudne kolorirane grafike jo umetnik sedaj porablja samo kot poživitev v lesorezu ustvarjenega umetniške osnovnega stanja, s tem da nekatere liste kolorira; s tem poveča njih dekorativnost, pa deloma tudi plastični relief. Kakor v formi se je v tem stanju Skoczylas tudi glede koloriranja listov naslonil na poljudno umetnost, posebno na kmečke slike na steklu. Dober primer za to je št. 25, Madonna z detetom iz l. 1924 ali iz cikla »Roparije« št. 15, Ples hajdukov in št. 16, Janosik z ljubico itd. Zelo poučno glede načina, ki si ga v svrhu plastičnega oblikovanja predmetov ustvarja Skoczylas, je primerjanje njegovih klasičnih glav gorjancev in roparskih junakov. Svetujemo, da si po vrsti ogledate liste št. 2 Glava gorjance iz leta 1913, št. 11, Baca iz leta 1918, Junakova glava iz l. 1919, št. 19, Profil Janosika iz l. 1923, št. 33, Glava gorjance iz l. 1928, št. 36, Beethoven iz l. 1928, št. 51, Portret g. W. iz l. 1932, št. 52, Starčeva glava iz l. 1935 in št. 53, Stari pastir iz l. 1933. Kot tipe razvoja borbe Skoczylasa za izraz teh klasičnih glav lahko postavimo drugega ob drugega št. 2, 19, 51 in 54. V št. 2 je značilno uveljavljanje njegov prvi od impresionističnega odmaknjeni način karakterizacije s podrobno risbo in dosledno modelacijo, čeprav bi v močnem kontrastu osvetljene in omejene, v temo kar pogreznjene leve polovice obraza mogli slutiti še rahel odmev impresionističnega pojmovanja; št. 19, Glava Janosika je dober primer njegovega zgoraj označenega »srednjega«, dosledno lesoreznega sloga, ki mu značaj materiala vsiljuje značilno stilizacijo oblik; št. 51, Portret g. W. nam predstavlja drug, temu notranje soroden, a skoraj bi rekli »lesorezno« pretiran način, s katerim strogo v značaj materiala dosega zopet tisto dosledno izgraditev plastične oblike, ki jo je v prvih delih dosegal z bolj slikovitim načinom;

končno pa nam št. 36, Beethoven daje primer njegovega »reproducijskega« sloga, kjer je dosledna modelacija izvedena s sredstvi, ki so navidez naravnost nasprotna prirodni značaju plošče, ki pa omogočajo toliko popolnost v svobodni izbiri danega gradiva, da so zmožne po svojem efektu tekmovali z risbo in posebno z bolj kakor lesorez prostimi grafičnimi načini.

Nit manj kakor tehnično pa privlači Skoczylasova lesorezna umetnost tudi vsebinsko, kjer je tako poljska kakor redkokatera pred njim. Če je dovoljen primer iz druge sfere doživljanja, bi njegovo sodobno stališče v poljskem umetniškem doživljanju primerjali z onim popularnega Arturja Grottgerja v šestdesetih letih devetnajstega stoletja. Ena kakor druga teh umetnosti je močno literarno zasidrana in ena kakor druga je likovno upodobila v svojem času aktualno vsebino poljskih duš. Da bi bila ta vsebina še bolj domače zajeta, se ne čudimo, če se je pri nje oblikovanju umetnik naslonil na poljudno tradicijo nabožne podobe, poljudne grafike sploh in slikarstva na steklu. Značilna je v tem oziru skupina njegovih nabožnih listov, v katerih se prav vzpodbudno preraja že zamrla estetska tradicija nabožne podobe. Značilen je dalje v tem oziru posebno njegov ciklus o tatranskih roparskih junakih z legendarnim Janosikom na čelu. Njihovo povestno življenje je vpodobljeno v Skoczylasovih listih s tako prepričevalno epično monumentalnostjo, da se nam zdi neprekosljiva. Velika vsebinska komponenta njegovega dela je dalje poljska zemlja in ljudstvo v svojem resničnem življenju. Glave tipov s Podhala, življenje na poljski vasi v značilnih poljskih malih mestih in tiho življenje poljskih selščak je v njegovem delu resnično veliko in učinkovito zajeto. Mnogi pred njim so iskali v likovni umetnosti izraza poljski zemlji in njenemu ljudstvu. Priblíževali so se temu cilju po potu impresionistične neposrednosti, s katere so zajemali pokrajino ali z narodopisnim zanimanjem, ki je objelo vse zunanjo stran poljske vasi in ljudstva, a kljub temu ni nihče od njih prišel tako blizu bistvenemu izrazu poljskega kakor Skoczylas. Dosegel pa je ta ideal predvsem s tem, da se mu je posrečila sinteza poljske resničnosti s poljsko poljudno likovno tradicijo. Zato je tudi razumljivo, da, ko poljska sedanost z umetnostjo išče svojih potov v svet, ne opira svoje propagande na nacionalno potencirane umetnine preteklosti, ampak ravno na skromno, a zato tembolj iskreno umetnostno panogo, na svojo sodobno grafiko. V nji pa je umetniški lik Skoczylasa naravnost vodilo in program. V njegovi, danes že mednarodno priznani šoli, vlada isti duh, iz katerega je on sam snoval svoje delo: narodna vsebina se podaja prav rada s formalnim naslonom na poljudno grafiko in ljudsko fantazijo. Svet, iz katerega črpa domišljija in likovna invencija teh ljudi, je isti, ki ga je odkril in žnjim uspel Skoczylas: Bogna Krasnodubka-Gardowska je v ciklusu izdala Kržev pot in Skrivno razodetje sv. Janeza Ev., Janina Konarska se je uveljavila z vrsto svetnikov zaščitnikov, Marja Dunin je vpodobila poljske pregovore. Tadeusz Kulieiewicz pa je neumorno oblikoval poljsko vas in njeno življenje. Če tem dodamo še izven Skoczylasovega kroga stojec Zofjo Strzyeńsko z njenim poljskim Olimpom in Poljskimi plesi, najdemo v poljski sodobni grafiki tako po vsebini kakor po likovni strani tako bogat, izrazit in res na-

Panflavin

Občudujejo in zavidajo

Vašega otroka v šoli — kajti tudi najmlajši že vedo — da nas obvarujejo vsakega prehlajenja Panflavin pastile. Zlasti otroke čuvajte pred nepotrebnimi obolenji. Še predno gredo v šolo, dajte jim

Panflavin pastile.

Oglas je registr. pod S. Br. 21.781 od 29. XI. 1933.

rodno zajet inventar, kakor ga tako osredotočenega težko more pokazati drug narod sodobnosti.

Kadar se srečamo s poljsko umetnostjo in poljsko kulturo sploh, se vselej odpre pred nami problem narodnega v umetnosti. Zdi se nam, kakor da smo pogledali v čudežno ogledalo, iz katerega so se nam vrstile naše poteze drugačne, bolj naše, kakor da se je globoko v naši podzavesti nekaj spečega zgenilo, kakor da se je oglasil s svojo uročljivo pesmijo starodavni Pan, ki je v pradomovini med slujajočim trsem močvirij in sredi nepreglednih travnatih step šepetal našim praprednikom skrivnosti bitja na zemlji in jim vcepil tisto opajajočo širino razgleda, ki se nam odpre, kadar iz naših oči razmer obremno svoj pogled v snovanje slovanskih bratov, med katerimi se živi duh pradednine. Tudi to smo poljski umetnost hvalečni, da nam je dala okusiti sad preustvarjajoče slovanske duše.

Trije politični procesi

Ljubljana, 19. dec.

Pred ljubljanskim okrožnim sodiščem so se včeraj in danes vršili trije politični procesi. Dva obtožena sta bila oproščena. Tretja razprava pa je bila preložena.

Gospod Doktorič oproščen

Pred kazenskim sodnikom-poedincem g. Goščancom je bila včeraj še druga glavna razprava proti g. Davidu Doktoriču, ekpozitu v Radomljah pri Kamniku. Bil je oproščen prestopka po čl. 4 zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi, češ, da je 23. julija letos v radomljski cerkvi dejal učencu Mihi Jermanu, ki je imel sokolski znak, kratko: »V cerkvi se ne nosi znak. Moraš ga doli vzeti!« S temi besedami je hotel po besedi obtožnice povzročiti nerazpoloženje zoper državno ustanovo Sokola kraljevine Jugoslavije. Obtožnica navaja v razlogih, da je obtoženi gospod Doktorič, ki je župnik v Mersu, ko je prihajal iz spovednice, zagledal pričo Jermana in mu izgovoril inkriminirane besede. Obtožene prizna, da je spregovoril omenjene besede, ne prizna pa, da je to storil iz sovraštva proti Sokolu. Obtožnica dalje povdarja, da je obtožene na izzivalen način zahteval od priče Jermana, da sname sokolski znak.

Na prvi razpravi, ki se je vršila pred več tedni, je g. Doktorič izjavil: Nisem kriv. Priznam, da sem rekel, naj vzame deček znak doli, ker ga v cerkvi ne potrebuje. To sem rekel v vzgojnem stališču, ne pa iz mržnje proti Sokolu. Sodnik: »Kako se dalje zagovarjate? Obtožene: »Gospod sodnik! Dolgo let se vzgajam otroke. Tudi v šoli nimajo otroci znakov, četudi so pri sokolskem naraščanju. V vzgojnem stališču je važno, da so otroci povsem enaki. Prav tako tudi v cerkvi. Nikakor ni res, da bi mogel s temi besedami povzročiti nerazpoloženje proti državi, ustanovi. Vprašal sem celo odbornike sokolskega društva, če je znak za naraščaj obvezen. Dobil sem odgovor, da ne. Besed tudi nisem izrekel na glas, marveč tiho.« Obtožene g. Doktorič je nato s posebnim povdarkom omenil: »Nikdar nisem bil sovražno razpoložen proti Sokolu, zlasti ne v Radomljah. Vedno sem bil nacionalen delavec, trpel sem pod italijanskim režimom. Bil sem izgnan. Sem bil tajnik blagopokojnega nadškofa dr. Sedeja. Bil sem vedno nepristranski. Odločno zavračam, da bi bil kdaj nasprotnik sokolske organizacije.« Obtožene je nato v podrobnosti navajal svoje delovanje na narodno-kulturnem polju. Sam pokojni dr. Karba, starša kamniškega Sokola, mu je priznal, da je vedno patriotično govoril in deloval.

Glavna obremenilna priča 11 letni učenec Miha Jerman je pripovedoval, kako mu je g. obtožene govoril, da naj sname sokolski znak. Besede je izgovoril tiho in mirno. Cerkev ni ališala, kaj se je med njima godilo. Sodnik je zašiljal še nekatere priče, ki niso izpovedale ničesar bistvenega. Orožniška ovraba navaja, da je g. obtožene izrekel besede glasno. Tega priče niso mogle potrditi.

Branilec dr. Kamušič je povdarjal, da ovraba proti g. obtoženi ni priča iz kroge odbora Sokolakeon društva, da se dalje zaslišijo razne ugledne osebnosti o nacionalnem delovanju obtoženovega. Državni tožilec g. Vilko Lavrenčak se je pridružil temu predlogu in je sodnik zato prvo razpravo preložil na danes. Včerajšnja razprava je bila kratka.

Sodnik je nato objavil oprostilno sodbo.

Nesrečni letaki

Pred malim senatom, ki mu je predsedoval s. o. s. g. Kralj Ivan in ki sta mu bila votanta sodnika gg. Kobal in Gorečan, se je danes ob 11 popoldne vršila razprava proti 25 letnemu čevljarskemu mo. Cirilu Grilju, doma iz Morav. Obtožen je bil zločinstva po čl. 3 zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi.

Obtožnica mu očita, da je ponoči 12. februarja letos v Moravčah razširjal letake, vsebujoče kratke članke z napisi: »Slovenska deklaracija in Svoji k svojim« ter »Vsem Slovincem in Slovenkam« s podpisom »Slovenska pest. Raznašal je dalje tudi govorice, da bodo jugoslovanske škofo zaprli.

Obtoženi Ciril Grilj je na današnji razpravi odločno zanikal, da bi bil širil omenjene letake, pač pa je razdal vabila za prireditev na Brdu. V kapelaniji so imeli pevski zbor in članom-pevcem je razdal vabila za prireditev na Brdu.

Sodišče je danes zaslišalo 7 prič. Glavna obremenilna priča Janez Dolinar danes ni mogel pozitivno potrditi, da bi bil obtožene širil inkriminirane letake. Ostale priče so prav tako do ločno potrdile, da je obtožene delil samo vabilo za prireditev na Brdu. Vabila so bila tiskana na belem, rdečem in modrem papirju. Priča g. J. Godina, lazarisit na Grobljah pri Domžalah, je prav tako potrdil, da so bila tam tičkana edino vabila za prireditev, nikakor pa ne inkriminirani letaki.

Državni tožilec dr. Robert Ogoreutz je zahteval obsodbo obtoženca v smislu obtožbe. Branilec dr. Jure Adlešič je na kratko in jedrnat analiziral rezultate današnje razprave, ki je pač jasno pokazala nekrivdo obtoženovega.

Po kratkem posvetovanju je senatni predsednik g. Ivan Kralj objavil oprostilno sodbo.

Oče in hčerka

Pred kazenskim sodnikom-poedincem g. J. Goščanom se je včeraj vršila tudi razprava proti Antonu Bonči in njegovi hčerki Ceciliji, ki sta bila obtožena prestopka po čl. 3 zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi. Obtožena sta bila, da sta lani decembra meseca širila letake po Trbojah pri Smledniku, ki so bili naperjeni proti učitelju Travnu in županu Jerneju Bohinju. Vršil se je v Trbojah kmetijski tečaj, o katerem so bili razširjeni letaki, ki so o tečaju zaničljivo govorili in so napadali omenjeni osebi, učitelja in župana. Oba obtožena, oče Anton Bonča in njegova hči Cecilija sta zanikala, da bi bila onadva povzročitelja teh letakov. Obtožnica namreč očita hčerki Ceciliji, da je ona sestavila in napisala letake. Grafolog g. Koželj je namreč izjavil, da je pisava na letakih slika pisavi obtoženke Cecilije. Letake pa je po obtoženi razširil po Trbojah njen oče Anton Bonča. Razprava je bila prav zanimiva. Končni rezultat pa je bil, da je bila razprava preložena v svrhu zaslišanja še enega grafologa in na nekaterih prič. Oba obtožena je zagovarjal dr. Mešnar, odvetnik v Kranju.

★

Cerkveni vestnik

III. kongr. v Lichtenurnovem zavodu ima sestanek dne 27. dec. ob 3 popoldne. Pridite polnoštevilno!

Ljubljana

Pomagajmo ubožcem!

Karitativna zveza v Ljubljani se tem potom obrača na vse prijatelje nedolžnih otrok, da po naši pisarni priskoči na pomoč 9 mesecev staremu detetu, ki od svoje lastne matere zapuščen klič, da ga krščanska usmiljenost nahrani in obleče. Pozivljamo in prosimo, posebno krščansko misleče gospe, da se v imenu božjem usmilijo tega nedolžnega bitja ter ga ohranijo pri življenju. Darovi naj se oddajajo v Karitativni pisarni v Marjanišču.

Občutna zima, ki je neobičajno zgodaj nastopila, pošilja v velikem številu ubožce k nam v pisarno. Vsega jim manjka in z vsem bi jim bilo pomagano. Dovoljujemo si zato prositi, da nam usmiljena srca naklonijo, karkoli pride revežu prav, n. pr. obleka, obutev, posteljina in živila. Ti predmeti se lahko oddajajo v naši pisarni, če dobimo pa kratek pišmen poziv, pošlje po naklonjene predmete Karitativna pisarna s potrebnim izkazilom svojega človeka. Služaj vsakega prošilca se precej prečče, da izključimo zlorabo dobrote.

Vlomi se množe

V Ljubljani so se, kakor kaže, na zimo zaredili vlomilci in ni dosti pomagalo, da je policija večino znanih epravila na jesen pod ključ. V noči na nedeljo so vlomili k Sokliču v Trnovem, o čemer je že poročal »Ponedeljski Slovenec«, v noči na večer pa so vlomili k Scagnettiju v Metelkovi ulici. Scagnettijevi so po 2 ponoči slisali neki ropot in so se opazili, kako se je spustila temna senca v beg v smeri proti glavnemu kolodvoru. Posestnik Scagnettij je telefoniral na stražnico na kolodvor ter izrazil domnevo, da je bil to najbrže kakšen vlomilec. Prišel je takoj stražnik, ki je ugotovil, da je bilo vlomljeno v trafiko Olge Scagnettijeve ter da je neznan vlomilec odnesel 1800 Din ter kakšnih 300 cigarete. Scagnettijevi so stražniku opisali, približno kakšen je bil vlomilec in stražnik je takoj osumil brezposelnega hrivskega pomočnika Silvestra S. v nekdanjih ruskih barakah pri kolodvoru. Stražnik je Silvestra takoj zbudil in napravil pri njem hišno preiskavo, ki pa je bila prvič brezuspešna. Ko je bil stražnik še pri Silvestru, sta potrkala na okno dva neznanca, ki sta od Silvestra zahtevala, naj odpre. Toda najbrže sta opazila stražnika, zakaj spustila sta se v beg in ju stražnik ni mogel več ujeti. Zjutraj je policija še bolj natančno preiskala Silvestrovo stanovanje ter našla pri njem razne stvari, kakor nahrbtnik, obleko in drugo blago, za kar je policija domnevala, da je bilo kradeno. Res je prišla na policijo ovadba, da je bilo isto noč vlomljeno v stanovanje uradnika Franceta Boltežarja ter geometra Alojzija Fakina na Glincah ter je bilo tam odnesenih 1500 Din ter za 3000 Din obleke. Del ukradenih obleke je policija našla pri Silvestru. Policija preiskuje, kdo sta bila nočna obiskovalca pri Silvestru, ki ju Silvester noče izdati, češ, da ne ve, kdo bi bila, saj pa taji vsako krivdo pri vlomih.

Krznarstvo KENK

Ljubljana, Židovska ul. 3

VELIKA IZBERA VSAKOVRSNEGA KRZNA PO NAJNIZJIH CENAH

Kaj bo danes?

Drama: »Praznik cvetočih črešenj« Red A. Opera: »Samson in Dalila« Red Sreda. Kino Kodeljevo: Ob 8 »Radio patrolja«. Znižane cene.

Nočno službo imata lekarni: dr. Piccoli, Dunajska c. 6 in mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9.

★

© Sodobni pisatelji in njih svetovni nazor je naslov predavanja, ki ga priredi Leonova družba v petek 22. decembra ob 8 zvečer v večravnem dvorani hotela Union. Predavanja, ki jih v letošnji zimski seziji prireja Leonova družba, so se občinstvu zelo priljubila. Ker pa ima danes Smučarski klub »Ljubljana« svoje predavanje v veliki dvorani, zato se je moralo predavanje Leonove družbe prestaviti na petek. V zaklenjeno kamrico sodobnih pesnikov, pisateljev in umetnikov nas bo popeljal ta večer predavatelj g. p. dr. Roman Tominec. Predprodaja vstopnic v Ljudski knjižnici, Miklošičeva c. 7.

© Igra »Cvrček za pečjo« na odru Rokodelskega doma. Da vstreže večkrat izraženim željam, bo vpriporilo rokodelsko društvo dne 26. decembra, na praznik sv. Stefana, igro »Cvr-

ček za pečjo«. Kakor znano je imenovana igra prirejena za oder po sloviti povesti Charlesa Dickensa. Odlikuje se po lepih božičnih motivih. Ker je igra srečno izbrana in ker so vse vloge v dobrih rokah, je pričakovati, da bo predstava dne 26. dec. zvečer ob pol 8 v Rokodelskem domu vzbudila veliko zanimanje in da bo prav dobro obiskana.

© Opozorilo javnosti. Jutri v četrtek 21. decembra 1933 se bo preizkusila sirena, ki bo služila za alarmiranje v slučaju sovražnih napadov iz zraka. Nadaljni poizkusi se bodo še vršili prihodnje dni na različen krajih mesta. Ker sirena zelo močno tuli, obveščamo o tem javnost, da ne bo nepotrebnih razburjenj. Odbor za zaščito mesta.

© Redni občni zbor Aero-kluba »Naša krila« oblastni odbor Ljubljana se vrši danes, v sredo popoldne ob 18 v prostorih Automobilskega kluba, Kongresni trg 1-1 (Kazino). Vabi se vse člane aero-kluba in rezervne avijatičarje.

© Neimenovani iz Maribora je poslal 500 Din za božično darilo za najrevnejše med revnimi gluhočimci. Iskrena hvala Ravnatelj.

© Čigav je pisalni stroj? K tiskarji s pisalnimi stroji A. Prelog je prišel v soboto neki možki in prinesel v popravilo pisalni stroj »Rofac št. 12.950. Dejal je, da je stroj lasi društva konzervatoristov. Konzervatoriji pa so odgovorili, da o tem pisalnem stroju ne vedo prav nič. Zato je policija mnenja, da je bil stroj najbrž kje ukraden. Lastnik naj se zgleda na policiji.

© Žrtve pretepa. Večraj smo poročali, da so se v Šiški preteklo nedeljo stopli neki mladi ljudje in da je bil ranjen 25 letni zidar Franc Cigoj z Beljasko ceste 34 (ne Tržaške 37). Po poročilo dopolnjujemo s tem, da je Cigoj prišel slučajno mimo družbe, katere sploh ni poznal. V zmešani so pretepači mislili, da je Cigoj eden izmed njih, in sta ga dva od omenjene družbe napadla.

© Konj zdíval v pogreb. Glede na našo večerajšo notico pod gornjim naslovom sporoča Mestni pogrebni zavod, da so se splašeni konji zaleteli v mrtvaški voz ter ga prevrnili, vendar pa kreta z mrljem ni padla na tla.

Trbovlje

Božično podporo bodo delili na občini to sredo, 20. t. m. občinskim ubogim in staroubojencem.

Drobiža na cente oz. za tisoče je prejela občina za izplačilo svojih obveznosti — same 25 parake nove. Tisti črčniki, ki so deležni občinskih izplačil, nosijo zelo težko breme domov, nekateri ga pa kar vozijo.

Igro »Koroški tihotapec« bo uprizoril za otvoritve Ljudski oder na Stefanovo popoldne v Društvenem domu.

Za prehrano otrok naših rudarjev. Dosedaj je dobivalo kosilo preko 200 otrok dnevno. — Oskrbela je to občina s podporo banovine. Na ponovne prošnje bo se povečala podpora banovine iz bednostnega fonda. Vršile so se tudi zbirke za našo šolarsko kuhinjo, po šolah cele banovine, da bo omogočeno dajati v bodoče kosilo nad 500 otrokom. Vsaj najpotrebnejši in otroci iz najštevilnejših družin bodo prehranjeni. Potrebni pomoči bi bilo nad 2000 otrok, žal da ni sredstev zato, v najnujnejših slučajih bo pa le pomagano.

Ptuj

Namesto venca na grob umrlega Jakoba Jakopina je Zadruga elektrarna v Ptuj, katere inkasanti je bil pokojni več let, darovala dijaški kuhinji 100 Din.

Tatvina v koli. S. hodnika meščanske šole v Ptuj je nekdo odnesel dvema učencema 4. razreda zimska plašča z rokavicami vred, vredna skupaj 600 Din.

Ig

Kam gremo letos na sv. večer? Kakor lani, bo tudi letos naše prosvetno društvo priredilo v nedeljo 24. decembra ob pol 9 zvečer v Katoliškem domu prelepo igro v treh dejanjih, ki se godi na Slovenskem prav za božič. Na igro vabimo se posebno one, ki so bili v svetovni vojni. Najprej naj vsak obhaja sveti večer doma v družini; nato pa naj pride v toplotno zakurjeno dvorano, kjer bo užival petje in igro, kar bo trajalo do 11, oziroma do pol 12, nakar bo odhod k polnočnici v cerkev. — Igro ponovimo v nedeljo 31. decembra ob 3 popoldne. — Knjige za praznike naj si vsak izposodi v nedeljo 24. decembra po kosilo, ker bo ob praznikih knjižnica zaprta.

Mariborske vesti:

Gospodarstvo, prosveta, zdravstvo

Iz novega mesnega proračuna

Splošni pregled mestnega proračuna in proračuna mestnih podjetij smo že objavili. Podrobnosti smo že poročali tudi o najvažnejši postavki proračuna: o izdatkih za socialno skrbstvo. V naslednjem prinašamo ostale zanimive podrobnosti iz mariborskega proračuna za leto 1934: Splošna mestna uprava izkazuje 1.153.410 Din izdatkov. Za 699.550 Din je višja ta postavka, kakor v proračunu za leto 1933, to pa radi tega, ker je vnesena svota za odplačilo in adaptacijo mariborskega gradu. Za režije mestnih davčin (brez osebnih izdatkov) je predvidenih 180.500 Din (za 4200 Din manj, kot 1933). Za anuitete je vnesenih v proračun 8.853.440 Din. — Je to sploh največja postavka, ki obremenjuje mestno gospodarstvo. Je pa za 692.591 Din manjša, kakor v letu 1933, in sicer radi tega, ker niso bila letos nekatera v proračunu predvidena posojila realizirana. V postavki so obsežne tudi še hipoteke, ki jih je občina prevzela z nakupom gradu. — Za ceste, ulice in trge je predvidenih 3.698.965 Din (za 433.569 Din manj, kot l. 1933). Investicije v nove cestne zveze iz rednih sredstev se ne predvidevajo, porabil se bo ves izdelek le za vzdrževanje cestnega omrežja. — Gasilstvo dobi 120.850 Din subvencije (kot dosedaj), zdravstvo 52.500 Din. — Visoka postavka

je zopet predvidena za šolstvo in sicer 1.290.371 dinarjev, od tega 220.000 za učiteljske stanarine. Postavka je za 135.314 manjša kot v tekočem proračunu, prihranek pa se je dosegel le s pomenitvijo kurjave. — Za znanost, umetnost in prosveto bo žrtvovala občina 215.100 Din, od tega gledališču 115.000 Din. Obrt, trgovina in tujski promet dobe 137.400 Din (44.700 manj od lani), vojaštvo 200.000 dinarjev. Za raznoterosti se predvideva 955.888 dinarjev ter je postavka za 374.365 Din večja od lanske. Zapaden je tu prispevek za vzdrževanje policije v iznosu 429.828 Din, za vzdrževanje okrajnih glavarstev 15.000, javni bolnišnici 3103/5 (vključno svota, ki jo plačuje občina v 10 letnih obrokih za povečanje mariborske bolnišnice). Nakazuje se pa ta prispevek skoro izključno v naturi (plin, voda, elektrika). Fond za nepredvidene izdatke znaša 210.000 Din, prehajalni promet pa izkazuje 535.000 Din izdatkov in dohodkov. — Od dohodkov so na prvem mestu mestne davčine s 15.301.707 Din, ki so preračunane na 84.929 nižje, kot lani. Mestna uprava bo donosila 392.587 (za 279.840 več, kot lani: donos gradu!) Občinski dolgovi izkazujejo v proračunu 6.612.647 (anuitete, ki jih plačujejo mestna podjetja občini).

□ Duhovniški sestanek. Jutri v četrtek bo ob pol 16 v pevski sobi iranskiškega samostana sestanek duhovnikov tretjerednikov.

□ Volitve delavskih zaupnikov se bodo vršile po mariborskih obratih v mesecu januarju. Tozadeven razpis je mestno načelstvo na prošnjo Delavske zbornice že razobesilo na svoji razglasni deski.

□ Iz gasilskih vrst. Mesto blagopokojnega nadsvetnika inž. Albina Cerneta je bil izvoljen v nadzorni odbor tukajšnje požarne brambe g. Henrik Eger.

□ Smučarski tečaj SSK Maratona se pričnejo na Stefanovo dne 26. t. m. ter se bodo vršili na čimžatu pri Fali. Smučski tereni in čimžatu so naravnost idealni; ležijo v neposredni bližini postaje Fala ter so lahko dostopni. Udeleženci tečajev bodo nastanjeni v znanem penzionu Korman, kjer bodo imeli stanovanje z vso udobnostjo, petkratno dnevno prehrano in učnino za tečaj za 35 Din dnevno.

□ Kolo sreče so v ponedeljek zavrteli v mariborski mestni plinarni. Vršilo se je zrebanje propagandne loterije, ki jo je priredila plinarna, da vzbudi zanimanje za odjem plina. I. nagrado, plinovni štedilnik vreden 3000 Din, je zadel gospa Ana Kovacec, soproga strokovnega učitelja, Koroška 10. II. nagrado, plinovni štedilnik v vrednosti 1000 Din je dobila gospa Kristlova. — Izrebele so se tudi nagrade za kuharice, ki so zaposlene v gospodinjstvih, v katerih se uporablja plin za kuho. I. nagrado 300 Din je dobila Marija Leskovar pri gospe Veseniakovi, II. nagrado 200 Din Marija Medvešek pri gospe Gariboldi in III. nagrado 100 Din Angela Koprivnik pri gospe dr. Valjavčevi.

□ Ponoven razpis? Vodstvo MP namerava baje ponovno razpisati ravnaeljsko mesto. Dosedaj je bil odziv za to mesto sicer živahen, mnogo večji kakor za tainiško, večina prosilcev pa po svoji strokovni izobrazbi ni zadovoljila pogojev.

□ Mariborski proračun pride po božiču pred finančno komisijo, takoj nato bo pa sklicana tudi proračunska seja občinskega sveta.

□ Božična požarnikov. Upravni odbor tukajšnje požarne brambe je priredil v požarniškem domu na Koroški cesti moštvo lepo božičnico kot znak zahvale in vidnega priznanja za njegovo veliko požrtvovalno delo. Pred ednik dr. Ivan Jančič je v lepem govoru želel navzočim vesel božič. Za božičnico je dobil vsak požarnik lepo nalivno pero.

□ 15 revežev ostane na tujem. Preteklo dni sta obiskala višji mestni zdravnik dr. Wankmüller in vodja socialno-političnega urada Brandner oskrbnišnice v Wildonu, Ptuj, Murečincih in Vojniku, v katerih vzdržuje mestna občina svoje hiralce, za katere doslej ni bilo doma prostora. Radi povečanja mestne hiralnice se bodo ti oskrbovanci preselili po novem letu v Maribor. Mestni zdravnik je preiskal vse mariborske hiralce v omenjenih zavodih z ozirom na njihovo sposobnost za prevoz. 15 etarčkov ne bo mogoče več prepeljati domov v rodno mesto, ker so preslabi.

Za božične praznike rabite predvsem okraske za božično drevesce. Najbolše in najlepše okraske za božično drevo dobite po najnižjih cenah pri naši najstarejši slaščičarski trždi J. Pelikan, Gosposka ulica 25; istotam dobite mala božična

drevesca, sadni kruh, šartelj, police in vse ostale dobrote v najlepši izdelavi in po primerni ceni. Vsak, tudi najbolj razvajeni okus pride v tej specialni trgovini na svoj račun.

□ Abonente B obvešča uprava gledališča, da je radi nenadnih zaprek njihova za drevi 20. t. m. najavljena predstava »Deseti brat« odložena na čas med Božičem in novim letom, kar naj blagovolijo upoštevati.

□ Tatvina v Magdalenski cerkvi. V župni cerkvi sv. Magdalene so zaslačili žensko, ki je pobrala z oltarjev prte ter skušala s plenom izginiti. Policija jo je oddala sodišču.

□ Združenje rezervnih častnikov in bojevnikov, pododbor Maribor, vabi svoje člane in po njih vpeljane goste na predavanje, ki se vrši jutri, dne 21. t. m., ob 20 v zadnji sobi kavarne »Jadrana«. Predava g. Desnica.

□ Borza za inteligenčne poklice uraduje dnevno, razen ob nedeljah in praznikih od 11 do 12 popoldne. V ostalem času se stranke ne bodo več sprejemale.

□ Konzum elektrike nazaduje. Letos je opaziti znatno nazadovanje v odjemu svetilnega toka. Je ta pojav v zvezi s podražitvijo elektrike, ki jo je prinesla državna trošarina. Pač pa je znatno porastle odjem industrijskega toka, ker so se letos priključila nekatera velika podjetja na mestno omrežje ter elektrificirala svoj obrat.

□ Zamrzavanje vode v kopalnicah. Da se prepreči radi hudega mraza zmrzavanje vode v kopalnicah, ki so opremljene s plinovnimi avtomati ali pečmi, pripravila mestna plinarna, da posestniki plinovnih aparatov ne ugasnejo nažigalnega plamenčka, temveč istega pustijo, da gori noč in dan.

□ Počasno odvajanje snega. Samo 25 brezposelnih je doslej poverjenih s kidanjem snega, ki se odvaža sila počasi. Po nekaterih glavnih ulicah so še vedno visoki snežni kupi, prava ovira prometu. Zlasti se to opaža na Glavnem trgu, kjer posamezne skupine prodajalcev izginjajo med sneženimi hribi. Ker bo pred Božičem naval prodajalcev na trg izredno velik, bi bilo potrebno, da se snežni kupi čimprej odstranijo.

□ Možnar eksplodiral v sobi. Pred okroglim sodiščem se je zagovarjal 23 letni Vladimir Božme iz Sv. Lovrenca na Dr. polju. Dne 30. julija je nabijal v sobi posestnika Jožefa Pišek možnar, v katerem se mu je vnel smodnik ter mu je možnar raznesel. S tem nepredvidnim dejanjem je spravil v življensko nevarnost več oseb, ki so se nahajale v sobi. Obsojen je bil na 14 dni zapora, pogojno za dobo 2 let.

S svojo hišo zgorel

V vasi Domrke pri Nevesinju je te dni ponoči izbruhnil požar v hiši kmeta Alekse Buhe. Zaradi vetra se je ogenj silno hitro razširil in v nekaj hipih zajel vse poslopje, iz katerega so etanovanci obupno klicali na pomoč. Prihitele so sosede, katerim se je s hudimi napori posrečilo rešiti etanovance, ki so bili že več ali manj obžgani od ognja. Ko pa je bil požar naposled pogašen, so našli med pepelom mrtvega gospodarjevega sina 20 letnega Milana Buho. Pri reševanju so popolnoma pozabili nanj in tako je revež zgorel.

Adam Milkovič:

Spoznanje

Tretji dan.

Dani se. Pred vhom v rov stoji dolga vrsta, peti je Stefan. Nikogar ne pozna. Kamor se ozre, sami mrki, tuji obrazi. Na njegovi desnici bulijo vanj globoko udrti oči priletne človeka. Njegove ustne se premikajo kakor da hočejo nekaj povedati. Potem seže njegova dolga roka v žep in izvleče iz njega kos starega kruha. Usta se široko odpro, obraz je brez mesa in vse kosti do senc se gibljejo. Njegove oči pa še vedno strme v Stefana, kakor da bi vpraševale: Odkod si, fant? Kaj si storil domovini, da te je pahnila v tujo zemljo, med nas?

Na levi kraj Stefana stoji suhljat deček, komaj da mu je šestnajst let, morda še manj. Kakor zločinec strmi v tla, njegove roke se oklepajo krampa, velikega, težkega krampa. Ko dvigne oči, je videti, da niso vajene luči, motne so, brez življenja, brez izraza.

Oni naprej je star mož. Ta gleda nekam daleč, proti solnčnemu vzhodu, tam žari nebo. V zemlji je mrak, luči gore kakor mrtvaške sveče in krampi pojo pesmi zvonov.

Cetrti je razmršen človek srednjih let. Zaprčen od vseh buli opt z rokami ob kramp v tla, ne misli ničesar, ne sovraži nikogar, ne ljubi nikogar, kakor zemlja je, v katero hodi že toliko let...

Ko gleda Stefan te tuje ljudi okrog sebe, postane hipoma plah. Kakor otrok je, ki so ga naglani med strahotne maske. Vanj se je zajedel strah, obup, da bi ta hip zbežal proč — nazaj, nazaj...

Tedaj je vrgel mrzel piš od nekega oblaka dima prav ob tla, ga zavrtel in dvignil visoko v zrak. Potem so se usule od neke črne saje, silile v nos, usta in oči. Človek kraj Stefana si je prikril obraz z dlano in skozi prste nekaj mrmljal v tujem jeziku. Nato je izza temnega oblaka, ki se je bil

ta hip pretrgal na dvoje, pogledalo solnce in s krvavim sevom obilo fabriške dimnike, ki so kakor motno žareče baklje zažareli visoko proti nebu.

Stefan je široko odprl oči in se zagledal nekam daleč — gledal je, kamor je moglo videti le še njegovo srce, ki je hramilo v sebi spomine dalje domovine.

Prav tedaj je zatulilo in zaškripalo v rokih. V naslednjem trenutku je prihrumela iz zemlje dolga vrsta zakajenih, železnih zabojev, črnih rakev, v katerih je bilo stlačenih sto in sto ljudi, ne ljudi — živih skeletov s krampi in lopatami v črnih rokah.

Stefan je ostrmel. Kaj, ali pride tudi on tak iz zemlje?

Denar! Denar si boš prisluzil! je siknil nekdo vanj in Stefanu je postalo lažje. Ozrl se je, da bi se odpočil s pogledom na zelenem drevesu — pa ga je iskal zaman. Odgovoril se mu je rezalo sivo zidovje, počrneli žerjavi, grmade premoaga, gramoza in pepela — samo trate ni bilo nobene, ne drevja, ne bilke zelene. Topo je gledal k rovom, skozi katere je bruhala zemlja črne mase izsušenih ljudi. Globoko iz teh žrel je sikalo in hrpelo, okoli žerjavov so se vile in reglale verige in lokomotive so s tankim glasom glušile prebujajoči se dan.

Hipoma je obstal Stefan z očmi na človeku, ki je stal nedaleč od njega in ki je bil pravkar prišel iz zemlje. V rokah je držal kramp in je opt nanj strmel nekam daleč, Bog ve kam...

Kaj ni to...? se je iztrgalo Stefanu iz prsi.

Kaj ni to — Andrej?

Spomnil se je, da je nekoč, pred leti je bilo — odšel iz sosednje vasi v tužno mlad fant, Andrej so mu rekli, vedno je bil vesel in gosti je znal.

Ne, se je zmal Stefan, to ni on. Andrej je imel rdeča lica — ta je črn in pod črnimi lasmi je blede.

Tako si je dejal, potem pa se pomislil: Andrej je bil vesel fant, ta pa, ki gleda daleč Bog ve kam, ta je videti žalosten, njegove oči so bele,

hrbet je kriv — Andrej pa je bil postaven fant! »Naprejš je ukazal nekdo z rezkim glasom; bil je oni z modro čepico, tisti jezavi človek. Doga vrsta se je premaknila in se pomikala k nam. Kakor pogrebi so bili, tihi, vase zaprti so se oklepali krampov. Bili so med njimi mladi fantje, napol otroci nekateri, pa moške in postarane četie in vsi so prisluzkovali tuljenju siren, teh pzdremskih zvonov. Nad rovi so jih čakali zaklenjeni kleni zaboji, črne krste, viseče na elikih škripajočih škripcih. Ko je Stefan stopil mimo tistega človeka, ki je strmel proti vzhodu, mu je prav ob blizu pogledal v oči:

»Si, ali nisi?«

Fant je izpuštil kramp, njegove oči so se široko odprle. Potem je iztegnil roke k Stefanu in se začel:

»Ti? Stefan? Tudi ti?«

»Komaj da sem te spoznal, Andrej, je trdil on. »Tudi ti?« je ponavljal Andrej. Nekaj težkega, očitnočega je bilo v teh besedah. »Tui ti?«

»Tudi, je dejal Stefan.

»Moi Bog! se kar ni mogel načuditi Andrej. »Kaj ste počoreli? Kaj se je zgodilo, da si pribel tako daleč?«

»Nič.«

»Nič?« je ponovil Andrej in pogledal v tla. Čez nekaj časa pa je dejal: »Jaz pa mislim tolikokrat na dom... na dom...« je rekel še enkrat.

»Naprejš! Nekdo je sunil Stefana v hrbet, in se preden se je utegnil ozreti, že je stal pred rovom, ki je kakor velika rana zarjal pred njegovimi očmi. Iz rova je silil težak prelezan vzduh, medel sev luči in pošastno sikanje pzdremskih lokomotiv. Ko je potem za hip podledal nazaj, si je rekel: Ne, saj to ne more biti Andrej! Andrej je bil vendar vesel fant, ta je žalosten in blede... Zadel se mu je tulci in niefotne bele oči so se mu globoko zalede v dušo. Še se je ozrl Stefan za solncem, ki se je prikradlo med črnimi oblaki, potem pa so ga zrinili v vagon in ko je bil poln, je po škripajočih železnih vrveh zdrvel v globino...

III

Od tega časa je hodil Stefan vsak dan v rov. Ob zori je odhajal, v mraku se je vračal — solnca ni videl nikoli. Pod zemljo so gorele luči, njegove oči so postajale steklene in na licih so bledele rdeče rože. Kramp je bil težji od kose in njegove roke so se sušile. Čas-h, kadar se je utrujen naslonil ob črno steno globoko pod zemljo, si je pokrtil obraz z žuljavo roko. Zapri je oči, ki so si hipoma zalele tistih zelenih pašnikov, holmov, cvetočih jablan in solnčnih žarkov. Zalele so si nenadoma domovine, rodne vasi, matere — Alenke...

In ko je v duši iskal materin obraz, je postal boječ in njegove oči so postale močne. Kolikokrat ga je prosila: Stefan ne hodi v svet! Pa je vendar šel, pohlepen denarja se je prodal vabljivemu klicu tujine...

Pod zemljo blele luči, kakor sveče ob mrtvaškem odru. Stefan grebe po zemlji dviga, utvarja in misli na dom, na Alenko in jo vprašuje: »Kaj delaš, Alenka?« — »Pesem poslušam,« pravi ona. — »Kdo ti jo poje?« — »Fantje pod oknom.« — »Kaj je med njimi tudi Tomaž?« obstane Stefan s krampom v rokah. Potem si obriše pot raz čelo in da bi pregnal te črne misli, začne kopati na drugi strani rova. Ampak Alenka mu pravi: »Tudi Tomaž je med njimi... Ampak jaz še zmirom mislim nate.« — »Si sama doma, Alenka?« — »Sama, čisto sama...«

Stefan vztrepea, zbežal bi iz rova in bi tekel nazaj, domov, domov...

Pod zemljo je tema, noč. Stefan pogleda kvitku, toda nad njim ni zvezd, črne plasti rže nani kakor svinčen pokrov mogočnega rakve. Dnevi so dolgi in noči kar ni konca. In že se nasloni Stefan ob kramp in premišljuje, pride po rovu tisti pri-ganjač: »Kaj epiš?« mu pravi in mu spodbije kramp.

Z motnimi očmi se ozre Stefan po rovu — nihče ne ve, kaj se godi v njem... Potem apet zabobni, k njegovim nogam padajo črne kepe in prah mu silijo v oči.

Predsednik upravnega sodišča v Celju

g. dr. Ferdo Prej, ki smo zadnjič poročali o njem, da je nastopil novo mesto v Celju, je rodom iz Stajerske, zavezen Slovenec skozi in skozi, ki je kot visokošolec na Dunaju ves čas vneto deloval pri dijaških društvih Slovencev. Kot juristični strokovnjak zlasti v gospodarskih ozirih je spisal v dobi svojega službovanja v Banjaluki, Mostarju, Sarajevu in Beogradu več strokovnih knjig o financi, davkih in carini. Za svoje vestno delovanje je bil že večkrat odlikovan. V Sarajevu, kjer je bil predsednik upravnega sodišča, je bil več let predsednik »Slovenskega kluba« in se je ves čas zavedal svoje narodnosti. Gospod predsednik je svak pisateljice Marije Kmetove, naše sotrudnice. Saj je poročen z njeno sestro Emilijo, ki se je kot odlična prosvetna delavka v času najhujših nemških napadov v Mariboru z vso vneto udeleževala pri slovenskih prosvetnih prireditvah. Želimo gospodu predsedniku vso srečo na novem službenem mestu.

Nesreča g. Ant. Grdine v Ameriki

Slovenec v domovini je še v prijetnem spominu g. Anton Grdina, ki je pred leti organiziral velik obisk ameriških Slovencev v domovino. G. Grdina je neumorno filmski vse dogodek in mnoge kraje v domovini ter je potem v Združenih državah navdušeno predaval o domovini in kazal svoje izdelane filme. Za domovino je med našimi rojaki, pa tudi med drugim ameriškim občinstvom napravil s tem veliko propagando. G. Grdina je neumorno potoval iz enega kraja v drugi, kjer žive naši naseljenci in na takem potovanju se mu je pripetila tudi strašna avtomobilska nesreča, pri kateri je le malo manjkalo, da ni sam postal smrtni žrtev.

Meseca novembra se je g. Grdina peljal iz Pittsburgha. Na avtomobilu je imel filmsko aparaturo in mnogo filmov, s katerimi je hotel predavati. Na cesti pa je preskočil pot 6letni deček iz g. Grdina v trenutku ni vedel, kaj naj napravi. Ali naj zavoji v jarek ter s tem vzpostavi sebe v nevarnost, ali naj zavoji v dečka. G. Grdina je zavil v jarek in avto se mu je prevrnil, v trenutku pa se mu je vnel tudi motor in ves avto je bil v plamenih. Slučajno pa je z vrat padla velika ruha, kar je bila sreča g. Grdine in njegovega spremljevalca, da ju je za trenutek zaščitila pred ognjem ter da sta mogla odpreti vrata. S težavo sta se oba skobacala iz avtomobila. Avto je gorel cele tri ure. Podrtino je Grdina potem prodal za 8 dolarjev. Uničena pa je poleg avtomobila tudi filmska aparatura in filmi, tako, da je slo mnogo truda g. Grdine v nič in trpi simpatični gospod veliko škodo.

Toda g. Grdina ni človek, ki bi klonil. V isti sapi, ko je sporočil slovenskemu časopisu v Ameriki to žalostno vest, pa je že obljubil, da si bo nabavil nove aparate ter da bo izpolnil vse obljube, ki jih je dal slovenskim naselbinam, namreč, da bo pri njih predaval. Posebno žal je bilo Grdini za filme, ki jih ne bo mogel nadomestiti ter bo moral predavati le z onimi filmi, ki jih je imel shranjene doma. G. Grdini vsa čast in priznanje tudi iz domovine!

Celje

»Seja Vincencijeve konference bo drevi ob 8 v Domu v Samostanski ulici.

»Dar Protituberkulozni ligi v Celju. G. trgovec Jagodič je ob priliki svoje srebrne poroke daroval krajevni Protituberkulozni ligi v Celju 100 Din, za kar se mu liga iskreno zahvaljuje s pristrano željo, da bi s svojo g. soprogo obhajal tudi zlato poroko.

»Dravni zaščiti dece in mladine v Celju so naklonili za božično: Banská uprava 1000 Din, mestna občina celjska 1500 Din, okoliška občina 2500 Din in tukajšnji denarni zavodi Ljudska posojilnica, Celjska posojilnica ter hranilnica Dravske banovine in mestna hranilnica po 500 Din. Odbor izreka dobrotnikom najiskrenejšo zahvalo.

Ta teden pa vsi v Celje

k trdki Fr. Kolbezen, kjer dobite po nizkih cenah: trajce, kravate, nogavice, rokavice. Damske plašče in moške suknje od 160 Din naprej.

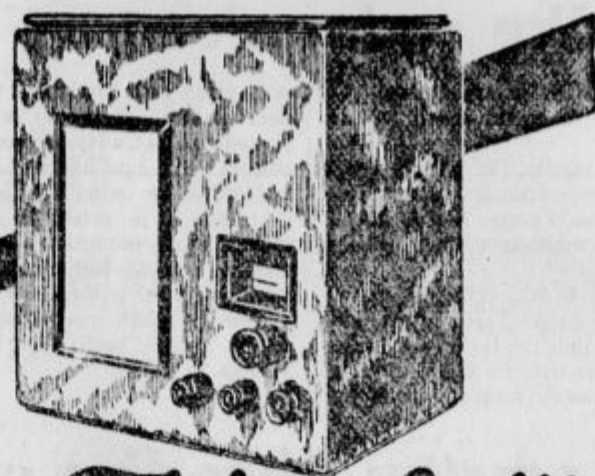
»Celjski mestni avtobus nanašanja, da bo vključeno od četrtka, 21. t. m. dalje zopet redno obratoval na vseh progah. Na dobrih progah pa obratuje že od torka dalje. Za božične praznike je pričakovati večjega prometa in bosta zato na glavnih progah vozila po dva avtobusa. Le na božič, t. j. v ponedeljek, dne 25. t. m. bo počival promet na vseh progah izvenjsi jutranje vožnje iz Dobrne v Celje in ob 11.15 iz Celja v Dobro.

»Teka zjedinenja, ki ga vsako leto priredi ASK Primorje v Ljubljani, so se letos udeležili prvič tudi lahko-atletski tukajšnji klub Jugoslavijske. Vsi štirje so se dovolj dobro plasirali in sicer je bil Mirnik v svoji kategoriji peti, Grelene tretji, Vengust in Pikš na prvi obojni. Vengust Rudolf je dobil tudi lep darilo kot prvi svoje kategorije.

»Smuški tečaj za začetnike priredi Savinjska podružnica SPD v dnevi 25. in 26. t. m. v Lučah. Sestanek smučarjev dne 25. decembra po jutranji službi božji pred šolo v Lučah. Tečaj vodi g. A. Kopinšek iz Celja.

NOVA VALOVNA TABLICA			
POSTAJA	m	Kw	KHz
Salzburg	270	25	1430
Fecamp	226	10	1320
Nürnberg	230	2,3	1250
Gleitwitz	253	10	1100
Bari	270	25	1430
Heilsberg	270	25	1430
Bratislava	288	10	1100
Scot National	293	26	1210
Košice	356	50	1130
London	209	11	1370
Tallin	448	6	1410
Trinidad	290	20	1120

postaje

Tako loči
ORION
3+1 CEVNI REFLEX-SUPER

Strahotni snežni zameti v Liki

Zagreb, 19. decembra.

Nad vso Liko in Gorskim Kotarom divjajo še vedno siloviti snežni viharji, tako da je položaj nespremenjen in še vedno silno resen. Vsako delo, da bi se očistila liška proga, je skoraj onemogočeno in že vnaprej obsojeno na neuspeh. Težave niso samo v tem, da na očiščeno progo sproti nasipa vihar nove množine snega, ampak tudi v skoraj nevzdržnem mrazu. Na progi Zagreb—Split vozijo potniški vlaki samo do Gračaca, odhod naprej pa je proga zatrpala do Knina, to je približno 60 kilometrov. Med Gračacom in Kninom je na nekaterih bolj izpostavljenih mestih proge burja nanela do 10 metrov visokega snega. Zlasti je v tem oziru hudo v Zrmanji in Malovanu, ki vsako leto najbolj trpita od snežnih zametov.

Akcija zagrebskega železniškega ravnanstva, da bi se proga očistila vsaj toliko, da bi se mogel promet vpostaviti, naleti ob vsakem koraku na skoraj nepremostljive ovire. Lokomotive in plugi, ki jih pošiljajo v sneg, so brez moči. Neka lokomotiva in plug sta že drugi dan zakopana v snegu.

V Gračacu se je nabralo silno mnogo potnikov,

ki so tja dopotovali iz Zagreba in sedaj ne morejo nadaljevati poti. Mislili so, da bodo mogli nadaljevati pot do Knina s sanmi, toda nihče od domačinov ne tvega tega.

Vremenska poročila iz skoraj vseh postaj v Liki govorijo o silnem mrazu in snežnih viharjih, ki nikakor nečajo pomehati.

Tudi na progi Zagreb—Sušak se promet razvija le z največjimi težavami in zamudami. Med Fužinami in Lokvami je prevčerašnjem obstal v snegu tovorni vlak, ki so ga komaj rešili iz snežnega objema.

V Hrvatskem Zagorju še vedno pada sneg. Poskusili so večer vpostaviti avtobusni promet na cestah, toda poskus se je izjalovil. Večina rek in potokov v Hrvatskem Zagorju je zamrzlih.

Tudi na progi Zagreb—Belgrad, zlasti okrog Mitrovice, močno trpi železniški promet zaradi snežnih zametov.

Iz Sarajeva poročajo, da prihajajo tjakaj vesti iz vse Bosne o silnih snežnih viharjih. Skoraj na vseh glavnih cestah in tudi na več odsekih železniških prog je ustavljen promet. Vlaki imajo velikanske zamude.

Slovenski film „Triglav“

Redni občni zbor Slovenskega filma »Triglav«, registrirane zadruge z o. z. v Ljubljani se je vsilil v nedeljo dne 17. dec. ob navzočnosti velike večine združnikov. Poročilo pripravljalega odbora je pojasnilo, da je zadruzi namen ustvarjati igralske, kulturne, tujsko-prometne in reklamne zvočne filme z aparaturo, ki jo ima tehnično vodstvo. Aparatura je prvovrstna in deluje brezhibno. Takoj po božiču bo zadruga snela kulturni film Maribora in Pohorja, med tem pa pripravila vse potrebno za snemanje Finžgarjevega »Divjega lovca«. Poleg tega bo za trgovce in podjetja izdelovala reklamne zvočne filme, katere bo izpopolnila na ta način, da bo reklamni film tudi igralski, da bo uspeh reklame tem večji. Reklamno vodstvo ima v ta namen svoje strokovnjake, ki bodo storili vse, da bodo filmi na višku. V nedeljo so se vršile volitve prvega načelnika. Za načelnika je bil izvoljen g. Viktor Kink, diplomirani tehnik v Ljubljani, za podnačelnika pa Jože Vombregar, pisatelj v Ljubljani. Med ostalimi odborniki v načelnstvu in nadzorstvu so: odvetnik dr. Campa, tiskarinar Vodnik, klisarnar Dev, fotograf Janc i. dr. Občni zbor je sklenil združenje popularizirati in pozvati med svoje združnike vse sloje, trgovce, obrtnike, kmete in ostale. Zadrugarji bodo imeli posebne ugodnosti. Vsi sklepi so bili sprejeti soglasno in združniki so se po končanem občnem zboru razšli z upanjem v procvit te kulturne zadruge, ki ji tudi mi želimo velikega uspeha.

V plavajočem mlinu

Iz Brčkega v Bosni poročajo: Te dni je divjal silen vihar, ki je bil tako močan, da je porušil podporne stebre mlina, last Donče Dobranoviča. To se je zgodilo sredi noči, ko je Donče s svojim pomočnikom spal v mlinu. Mlin je polagoma zdrčal v vodo. Prvi se je prebudil pomočnik. Voda je že dosegla njegovo posteljo. Brž je zbudil tudi mojstra. Poskušala sta se rešiti, toda mlin je čedalje bolj tonil v vodo. Klicala sta na pomoč, toda nihče ju ni slišal. Splezala sta na steno mlina, toda mlin je potonil tako globoko, da jima je ledenomrzla voda segala do pazduhe. Celih deset ur sta bila v ledeni vodi. Naposled so njihove obupne klice zaslišali ljudje, ki so jima šli s čolnom na pomoč. Oba mlinarja sta tako premažena, da je malo upanja, da bi ostala pri življenju. Zlasti pomočnik je tako slab, da je že večkrat padel v agonijo.

Koledar

Sreda, 20. decembra: Kvaterná sreda. Evgenij in Makarij.

Novi grobovi

† V Clevelandu v Združenih državah je umrl meseca novembra g. Franc Kočevar, etric našega sotrudnika. Bolehal je nad leto dni. Star je bil 59 let in je bil doma iz Starega trga pri Ložu, odkoder je pred 30 leti odšel v Ameriko. Ves čas je bil uslužben pri eni in isti trdki. Naj mu sveti večna luč! Svojem našo sožalje!

† V Ljubljani je večeraj popoldne mirno v Gospodu zaspala gospa Marija Kramar, mati blagajnika Poštne hranilnice g. Franca Kramarja. Pokojna je bila vzorna krščanska žena in mati. Pogrešal jo bo težko vsak, ki je poznal njen blagi značaj. Pogreb bo v četrtek ob polštirih popoldne iz hiše žalosti, Trnovski priistan 14. Naj ji sveti večna luč! Žalostnim našo globoko sožalje!

† V Stranah na Dolenjskem je umrla v visoki starosti 85. let gospa Orahena Marija, roj. Eržen. teta višnjegorskega župn. Omahna. Pokojnico, izredno dobro ženo, bodo zlasti težko pogrešali siromaki, katerim je v življenju veliko dobrega storila. Kot dobra krščanska mati je vseh svojih 7 otrok vzgojila v zavedno katoliškem duhu. Vsem sorodnikom naše iskreno sožalje. Pogreb pokojnice bo v četrtek popoldne iz Stranj na pokopališče k Vel. Gabru. Naj ji sveti večna luč!

† V Starem Dvoru pri Škofji Loki je umrl Janko Krajnc, star 21 let. Rajni je bil član mladeniške Marijine kongregacije v Škofji Loki. Vse dni v svoji boleznici je bogu vdano prenašal. Bil je vsekoli dober in plemenit mladenič. Pogreb bo v četrtek jutraj na pokopališče v Staro Loko. Bog mu daj večni mir, domačim pa naše iskreno sožalje.

Osebnosti

— 50 letnica vrliga moža. G. Franc Jurčak, posestnik iz Vojnika, je obhajal 50 letnico svojega življenja. Krepki in vrli mož je ugledna osebnost ter se že dolgo vrsto let uspešno udeležuje v javnem življenju. Več let je bil priljubljen vojniški župan. dolgo že zavzema odgovorno mesto cerkvenega ključarja, pri tamošnji posojilnici je nadzorni vojniški ubožec pa skrbni ubožni oče. Znan je kot napreden in vzoren gospodar in njegovo posestvo slovi v celi okolici. Obenem je neustrašen pobornik krščanske misli v javnem življenju: mnogo žrtvuje za katoliški tisk ter je že dolgo med stalnimi naročniki »Slovenca« ter ostalih dobrih časopisov. Vrlemu možu kličemo ob 50 letnici: še mnogo zdravih in srečnih dni v življenju!

— Za župnika župnije Sv. Mihaela nad Mozirjem je imenovan pred. gosp. Strmšek Fran. provizor v Dobovi.

— Premišljen je iz Dolnje Lendave v Ljutomer kaplan g. Bejek Janko. Na njegovo mesto pride iz Ljutomer kaplan g. Daniel Halas.

— Promocije. Danes ob 12 bodo v zbornični dvorani na univerzi kralja Aleksandra I. v Ljubljani promovirani za doktorje prava naslednji gospodje: Ivan Razboršek, notarski kandidat; Vaso Sayer, borzni senzal; Zdenko Švigelj, advokatski pripravnik, vsi v Ljubljani; Adolf Vojtnik z Dunaja in Edvard Votič iz Ilirske Bistrice. Čestitamo!

— Ob pričrjenjajočem se poapnenju krvnih cevi navaja raba naravne »Franz-Josef«-grenčice k rednemu odvajanju in zmanjša visoki pritisk krvi. Moistri v zdravilstvu priporočajo pri raznih starostnih pojavih »Franz-Josef«-vodo, ker zanesljivo in milo odstranjuje zastajanja v kanalu žilodnega čreva in temno prebavo ter milo ublažuje razdraženost živcev.

Ostale vesti

— Tečaj K. A. za duhovnike. Za dvodnevni tečaj Kat. akcije (28. in 29. t. m.) naj se prijavi udeleženci vsaj do praznika sv. Stefana. Vsaj oni, ki želijo v dijaškem semenišču stanovanje in hrano, ki bo po zmerni ceni. Prijave na kn. šk. ordinariat.

— Erjavčeva kočna na Vršču bo stalno odprta in oskrbovana od 23. do 26. tega meseca.

— Naša pesem v radiju. V torek zvečer je bil zanimiv prenos naše glasbe na Dunaj. Pri tem prenosu je sodelovala poleg Zagreba in Beograda tudi Ljubljana. Pel je slovenski vokalni kvintet: Försterjeve, Adamičeve, Prelovčeve in narodne pesmi. Zanimivo je, da so slovenske pesmi prenašale tudi radijske postaje: Köln, Stuttgart in Frankfurt.

— Avtobus na progi Žužemberk—Stična od danes naprej zopet redno vozi.

— Nesreča pri kidanju snega. V Bašlju pri Predvorju je kidal sneg 73 letni kajzar Urban Cuderman, ki so je med delom močno sunil z drogom v trebuh ter je moral v bolnišnico.

— Posnemanja vredno. Pred mesecem dni so v Rumi odprli kuhinjo Rdečega križa za siromašne šolske otroke, v kateri je bilo na hrani tudi nekaj rečnih gimnazijcev. Ker pa je kmalu zmanjkalo sredstev, se je odbor Rdečega križa obrnil na meščanstvo, naj mu pomore. Lastnik tamkajnjega avtobusnega podjetja Pišta Pinter je obljubil, da bo en mesec sam iz svojega skrbel za prehrano vseh otrok, ki so do sedaj obedovali v kuhinji.

— Čuden ptič v bosanskih planinah. Kmet Lazo Filipović je te dni ujel v vasi Gnjivcu čudnega ptiča, kakršnega v ondnotnih krajih še ni nihče videl. Ptič ima 40 cm dolg vrat, kilun zelenkaste barve in dolg 12 centimetrov. Dolžina kril znaša okrog pol metra. Noge so brez vsakega perja in izredno dolge. Perje je rumenkasto s črnimi lisami. Na glavi ima ptič črno krono. Ptiča je kmet ujel v snegu, kjer je ležal ves izmučen. Smatrajo, da je čudna ptica priletela iz severnih krajev.

— Pri iskanju »sedi na korzore naravne«-Frana Joselove grenčice, popite jutraj na tešče, brez truda izotno iztrebljenje črevesa, kar povzroči ugoden obutek olajšanja.

— Zakonska založba v Novem Sadu. Predvečerašnjim popoldne se je na vojaškem uradu mestne občine v Novem Sadu odigrala krvava zakonska založba. Žena upokojenega stotnika Vladimira Radića, Bosiljka, je oddala na svojega moža štiri strele iz revolverja. Radić pa je k sreči ostal le lažje ranjen. Na strele je prihitel iz sosedne sobe šef vojaškega urada, kateremu se je posrečilo razorožiti žensko, ki si je ravno nastavila revolver na srce. Bosiljko so aretirali. Na policiji je povedala, da je mož večkrat grdo ravnal z njo, radi česar je hotela napraviti konec.

— Misijonska pisarna v Ljubljani. Semeniška ulica 2/II, ima v svoji zalogi sledeče knjige: Misijonski govori in predavanja (tu so zbrane primerne misijonske pridige, po katerih naj seže vsak duhovnik) 7 Din. Misijonstvo doma in drugod (utemeljitev in pregled misijonskega delovanja) po 7 Din. Baraga in Knoblehar (kratek, moderni življenjski naših največjih misijonarjev v 19. stoletju) po 5 Din. Naše poti in naši dnevi (knjižica kaže, kako se je mladina zavzela za misijonsko idejo) po 5 Din. Baragovi nasledniki (popisana so junaka dela močnih in velikih Slovencev, ki so ovekovečili naše ime med tujimi plemeni) po 5 Din. Poščavnik v osrčju Sahare (knjiga nam kaže junaka volje — bivšega francoskega častnika —, ki se je umaknil v Saharo, da bi pokazal mehamedancem novi lik kristjana) po 5 Din. Zdrnja Indija (to je knjiga, ki te bo navdala z novo močjo, ko boš čital življenjepis mučenca, ki so žrtvovali življenje za Kristusa) po 7 Din. »Ciani« (nudi vpogled v vse misijonske probleme) po 25 Din. Tabu (doslej 6 zvezkov, ki opisujejo odkritje Amerike, oceanskih otokov, Kitajske itd.) po 2 Din. Navdilo družbe za širjenje vere po 2 Din. Red in pravilo maše v vlogami (za vse maše ob nedeljah in praznikih) po 20 Din. Red in pravilo maše (brez vlog) po 2 Din. Posamezne vloge v Red in pravilo maše po 25 par. — Navedeno čtivo je zelo primeren božični ali novoletni dar, ki ga lahko pokloniš svojem ali prijatelju. Z naročanjem zanimave misijonskega branja podpirate istočasno misijonarje do zmage Kristusa kralja. Kdor naroči katerokoli od navedenih knjig do 6. januarja 1934 jo dobi za polovično ceno. Po tem roku pa dobi le pri naročilu 5 izvodov 1 izvod zastani. — Naročila sprejema Misijonska pisarna v Ljubljani, Semeniška ul. 2/II.

— Za Vaso gospo soprogo, nevesto ali gospodinjino ima Jugoslovanska knjigarna v svoji veliki zalogi gospodinskih knjig najlepša božična darila, ki imajo poleg praktične strani še trajno vrednost. Knjiga, brez katere si ne moremo misliti nobene napredne gospodinjice, je: Slovenska kuharica, sedma izpopolnena in pomnožena izdaja z mnogimi slikami in besedili in večbarvnimi tabelami ima 667 strani in stane vezana v platno 180 Din. Obsega 2500 kuhinjskih receptov za navadne meščanske in fine jedi. Druga, enako važna knjiga za vsako gospodinjstvo je: »Nasi gostje«, kako jim postrežemo, spisala S. Mr. Deodata Kump. Knjiga obsega 63 strani besedila in 66 slik na finem papirju ter govori o strežbi (serviranju) pri mizi in predpripravi za razne pojedine v domačem krogu med znanci in prijatelji, izrednih družabnih slavnostih (banketih, banketih itd.). Stane vezana 45 Din. Za pobornike vegetarijanske — surove prehrane imamo: Prehrana po novih zdravstvenih načelih, priredila po dr. med. M. Birchner-Bennerjevih spisih in kuharskih zapisnikih ge. B. Brupbacher-Biehler Stefanija Humekova, cena 30 Din, v platno vezana 40 Din. Za priproste meščanske in delavske kuhinje pa pripravljamo: Varčna kuharica, navodila za pripravo okusnih in tečnih jedil s skromnimi sredstvi. Spisala ga. Remčeva. Stane vezana 36 Din. Založila je vse štiri knjige Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

Ljutomer

Marko Rosenberg, bivši trgovec v Ljutomeru, je umrl pretekli četrtek. Bil je po veri judovskega pokolenja, a skozinsko dobričina. Njegovo truplo so v petek prepeljali z avtomobilom v Čakovec na židovsko pokopališče.

»Vrnitev«, najnovejša slovenska odersko delo uprizarji Ljudska čitalnica na Stefanovo popoldne v dvorani Katoliškega doma. Drama je vzeta iz kmetijskega življenja.

Smuk, smuk se je pričel tudi pri nas, seveda v malem obsegu. Snega dovolj in še preveč.

Knjižnica »Ljudske čitalnice« v Katoliškem domu posluje vsako nedeljo predpoldne.

— Pri slabosti je naravna »Franz-Josef«-voda prijetno učinkovito domače zdravilo, ki znatno zmanjšuje telesne nadloge, ker se izkaže že v malih količinah koristno.

Junaške redovnice

Španski list »La Nacion« prinaša poročilo o dogodku, ki se je zgodil na glavni postaji v Cordobi.

Okrog železniškega vagona, ki naj bi odšel s pripravljenim vlakom, se je drenjalo vse polno radovednežev. V vagon bi imelo stopiti šest gobavcev, kateri so bili namenjeni v znano zavelišče za gobave bojnike, v Fontille.

Gobavost pa je reveže že tako razdejala, da nekateri niti hoditi niso več mogli. Treba je bilo stopiti v vlak, a gobavci so stali spodaj in niso mogli vanj. Z gobaveci so bili sicer tudi strežaji, a niti ti si niso upali dotakniti se strašnih bolnikov, da bi jim

pomagali v vlak. Tudi drugi radovedneži so se s strahom odmikali. Vsakemu se je gnusilo ob groznem pogledu na razpadajoče žive ljudi. Vsak se je tudi bal, da ne bi sam nalezel te strašne bolezni. Radovedneži so se vedno bolj odmikali.

Slednjič je pristopilo nekaj redovnic, ki so tudi bile na postaji, da se odpeljejo. Prijele so strašne bolnike pod pazduho in jim z naporom vseh svojih sil pomagale v vlak. Ko so takorekoč na svojih rokah nosile nesrečne bolnike v voz, so vse gledale proti nebu, kakor da Boga prosijo varstva in pomoči.

Prva smrtna obsodba v Avstriji

Avstrijska vlada je razglasila obsedno stanje za uboje, atentate in umore. S tem je hotela končati hitlerjeve atentate, ki so ogrozili red in mir v Avstriji. Za vsak tak zločin je bila na novo uvedena smrtna kazen, katere je bila ob prevratu v Avstriji odpravljena. Prvi je prišel pred to izjemno sodišče kmetski sin Breitwieser, ki je pri Welsu v Gor. Avstriji umoril neko dekle. Sodišče se je pripeljalo z Dunaja. Razprava je bila v Welsu. V razpravno dvorano je prikorakal oddelek vojakov. Sodišče je Breitwieserja obsodilo na vešala. V treh urah po obsodbi bi moral biti obešen. Rabelj je že postavil vislice. Tri minute prej, predno bi ga obesili, je prišla z Dunaja brzojavka, da je morilec pomiloščen na dosmrtno ječo.

Dva nova ruska poleta v vsemirje

Iz Moskve poročajo:

Za začetek prihodnjega leta pripravljajo Rusi nov polet v vsemirje. Vsemirski balon »USSR«, ki je prvič poletel v stratosfero, bo poletel še enkrat. Sedaj bodo poskušali potolči prvi ruski višinski rekord.

Je pa pripravljen še drugi vsemirski balon, ki ga je zgradila »Družba za zračno in kemično vojno«. Ta novi ruski vsemirski balon se imenuje »Osoavjahim« ter se bo dvignil v začetku l. 1934 v stratosfero. Ta balon je nekaj manjši kot prvi ter se doslej še nikdar ni dvignil. Ruski zrako-

plovci upajo, da bosta ta dva nova poleta podala novih znanstvenih dognanj ter potrdila podatke, katere je podal prvi polet.

Zanimivo je, da bosta oba vsemirski balona poletela sredi najhujše zime. Ruski letalci namreč mislijo, da zimski mrz ne bo nič škodoval dvigavanju balonov. Poletela pa bosta, ko bo dan jasen in sončen.

Doslej še ni znano, ali se bodo teh poletov udeležili isti zrakoplovci kakor prvič ali pa bodo sedaj za te polete izbrali nove ljudi.

Z gorečega parnika v morje

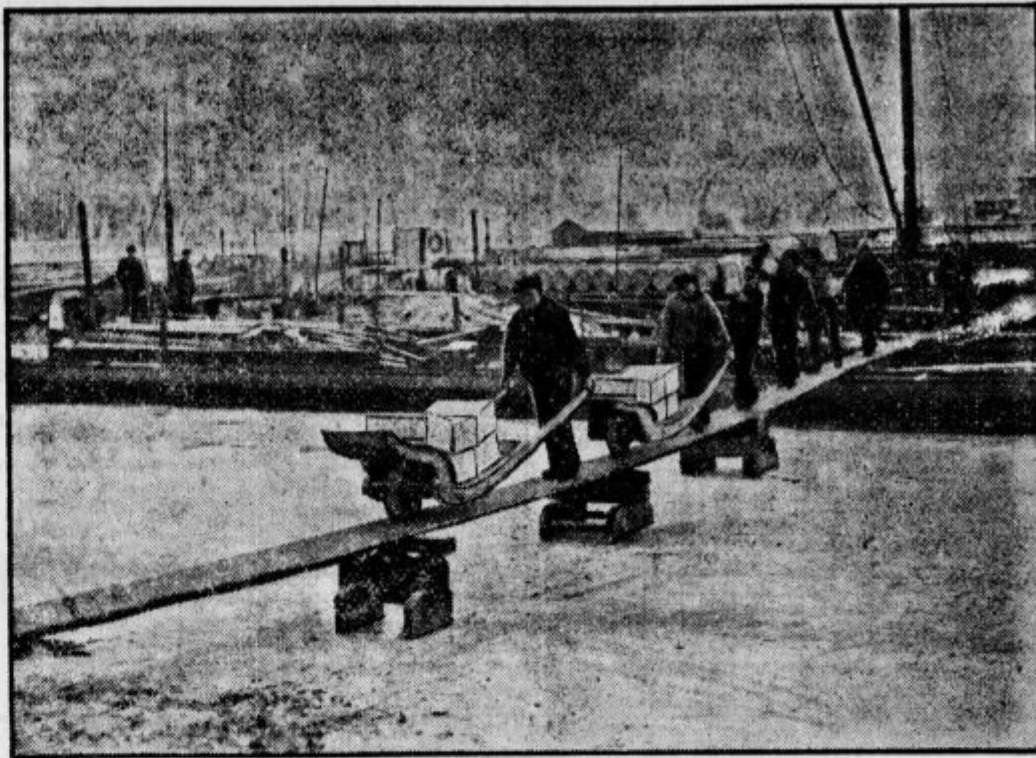
Iz Halifaxa poročajo, da je v soboto ob obali Nove Škotske začel goreti ameriški parnik »Ellen P. Marschal«. Takoj ko so plameni butnili iz parnika, je vsa posadka, 26 moških, poskakala v morje, da se reši, ker se je bilo bati, da eksplodirajo tanki z gorivom, kar bi bilo za vse gotova smrt.

Na kraj nesreče je kmalu prihitel danski parnik »Lars Kruger« in rešil iz valov 8 moških, med njimi kapitana. Drugih 8 moških pa se je s plavanjem rešilo na obalo, kjer pa so se vsi onemogli kar zgrudili. Trije so utonili, za usodo 7 pa še ne vedo.

Novi ameriški finančni minister Morgenthau (v sredi). Na levi dosedanjí zakladni tajnik Woodin, ki se rokuje z Morgenthauom. Morgenthau je sin najboljšega Rooseveltovega prijatelja

Žrtve zime Tragedija na suhem in na morja

Zima v vsej Evropi. Tudi reka Odra je zamrznila. Na Odrí je primrznjena večja ladja, katero (na podobi) sedaj razkladajo

Iz Koblenza v Nemčiji poročajo o hudi zimi in njenih posledicah v Porenju:

V petek in soboto je reka Rena skoro čisto zamrznila. Na spodnjem toku je reka tudi vsa pokrita z ledenimi ploščami. Zaradi tega je plovba po reki popolnoma nemogoča. Mozela je 100 km na dolgo vsa v ledu.

Divjačina sili v vasi

V porenjskih krajih, kakor poročajo iz Hunsrück, divjačina strda, ker zaradi visokega snega ne more do krme. Srne kar v celih gručah prihajajo v vasi, kakor bi prosile za krmo. Ponekod so tudi cele črede jelenov prišle v vasi in na vrtovih začele grebsti za povrtnino, ki je ležala pod snegom. V neko vas je prilomastilo 15 divjih preščev. Podrli so na dvorišču nekega kmeta in tam iz čebra požrli vso pičo, ki je bila pripravljena za kokaši.

Na ledenih ploščah v divji ples

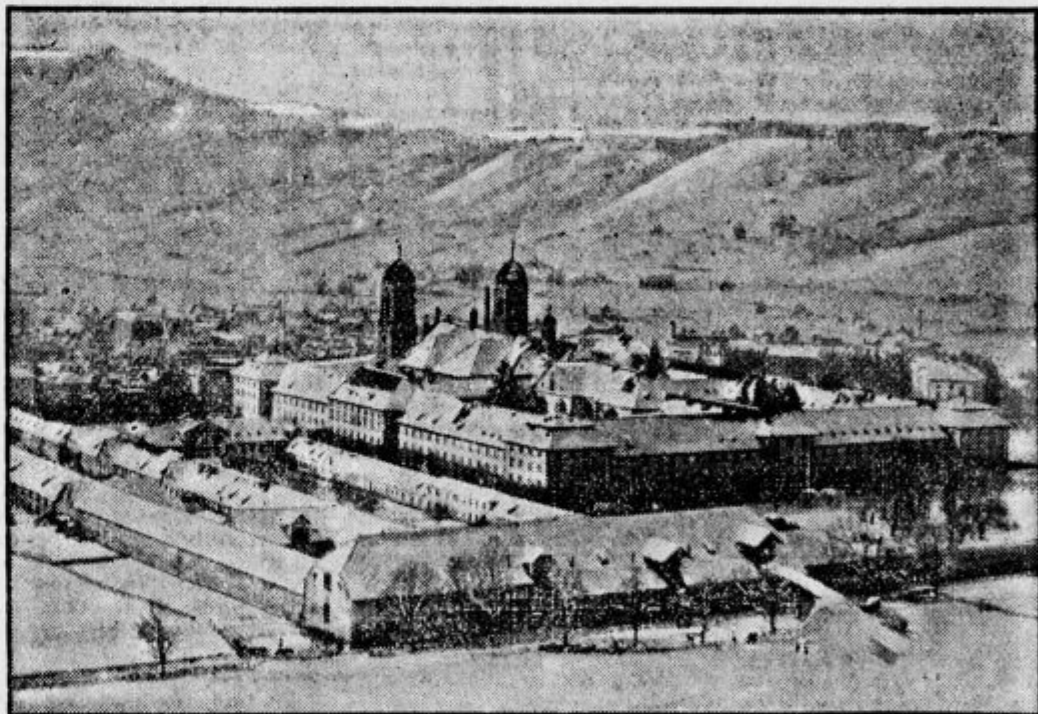
Iz Revala poročajo, da v Vzhodnem morju in v Finskem zalivu divja hud vihar. Pri Aalandskih otokih sta se potopila dva parnika in 11 mornarjev. Na jezeru Peipus v vzhodnem delu Estonije se je to-le zgodilo: Čez jezero, ki je seveda zamrznjeno,

je šlo 20 ribičev s konji. V viharju se je utrgal led in ledeno ploščo, na kateri so bili ljudje in živali, je vihar zanesel na sredo jezera. Doslej še ni znano, kaj se je z njimi zgodilo. V zalivu Rige je vihar odgnal ledeno ploščo, na kateri je bilo 50 ribičev, na odprto morje. Večji del ribičev je poskakal v morje in se rešil na suho. 16 pa jih je ostalo na ledu. Še-le pozno ponoči jih je rešil ledolomec.

Kapitan in krmar zmrznila

V petek ponoči je hamburška motorna ladja »Zufriedenheit« v snežnem meležu naletela na splin med Daresowom in Ahrenshoopom. Divjal je hud vihar. Ladja tiči blizu svetilnika v Daresowu, kakih 300 m od obale. S suhega jo dobro vidijo, kako je razbita. Ves tovor je odneslo morje. Posadka je ladjo zapustila. Vihar je vrgel na suho reševalni čoln z različnimi reševalnimi pripravami.

V soboto so danski ribiči opazili blizu tam nekaj splav ter ga pripeljali v Warnemünde. Na splavu so našli kapitana motorne ladje Georga Bahlmanna in krmarja Nagla, ki sta se privezala na splav, da bi ju ne požrlo morje. Tam sta zmrznila. Za pomorskim vajencem Neumannom in mornarjem Dietrichom pa ni sledu. Na splavu so našli v vreči zavile vse ladijske papirje. — Več parnikov je poskušalo v petek in soboto rešiti vsaj ladje, a doslej brez uspeha.

Švicarski benediktinski samostan Einsiedeln, ki te dni obhaja tisočletnico svoje ustanovitve

S srečko legel v grob

Iz Pariza poročajo:

Francoske oblasti je izmodril tisti mož, ki jim je ponudil ponarejeno srečko državne loterije in ki mu je bilo izplačanih 1 milijon frankov. Čeprav so milijon pozneje rešili, se je francoska finančna oblast vendarle zaklela, da se ne bo več dala tako grdo potegniti. Zato je tole sklenila:

Vsak, kdor bo poslej zadel kak dobiček in bo prišel ponj, bo moral svojo srečko pustiti v preiskavi. Preiskoval pa bo srečke Röntgenaparat, ki bo dokazal, ali je srečka pristna ali ne.

V blagajniških prostorih loterije v Rue de Tivoli že stoji aparat, katere so si izposodili iz muzeja v Louvru. Tam so namreč doslej ž njimi preiskovali ali so tamkajšnje umetnine pristne ali niso.

Toda francoske oblasti s temi srečkami še kljub temu nimajo miru. V kraju Trentemoult v Bretagni je umrl 80 let stari kmet, ki je bil zelo bogat, pa menda tudi skop. Pred časom je kupil srečko. Ko je sedaj umrl, je velel, da mu je morajo dati ž njim v grob. To so tudi storili.

Zgodilo pa se je, da je kmalu po pogrebu ta srečka mrtvega kmeta zadela milijon frankov. Dediči so žalovali in premišljevali, kako in kaj. Nekega dne so sklenili in ukrenili. Vzeli so lopate in vsi skupaj odšli na pokopališče, da izkopljejo mrtvo truplo, odpro krsto in iz nje vzamejo srečko, vredno en milijon frankov. To je izvedla policija, ki je prihitela na pokopališče in preprečila, da bi bili žalujoči dediči iz groba dvignili mrtliča in srečko. Zalujoči dediči morajo sedaj potrpeti, da bodo grob izkopali ob navzočnosti sodnih obla-

Napad na sibirski vlak

Iz Harbina poročajo, da so kitajski razbojniki vnovič napadli transsibirski ekspres. Po najnovejših poročilih so razbojniki umorili 15 potnikov, med njimi nekega Čeha, zastopnika Škodove tovarne.

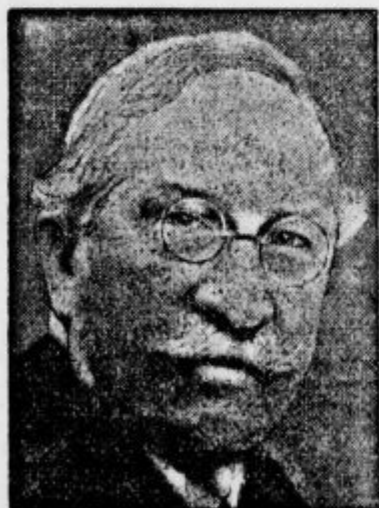
Japonske čete, ki so iz Cilekarija bile poslane na pomoč, so se odpeljale z oklopnim vlakom in napadle razbojnike ter jih razpršile. Preiskava je ugotovila, da so se razbojniki vtihovali na ekspres kot potniki.

Veter bo gonil

Kljub tehničnim pridobitvam zadnjih desetletij stopa problem uporabe gonilne sile vetra vedno bolj v ospredje. Saj je veter najcenejši vir energije in neprestano veje na zemeljski obli. Konstruktor Böttcher je izumil pred nedavnim posebne zračne turbine, ki bi bile za gospodarstvo ogromnega pomena. Moderni mlini na veter so se sijajno obneali in imajo najmanj trikrat večjo moč kot nekdanji ter morejo uporabiti 60 odstotkov gonilne sile vetra.

Zračne turbine bi se posebno dobro obneale pri nas ob morju, kjer veter po več ur dnevno piha. Veter bo gonilna sila bodočnosti, kajti stroški so v primeri z onimi, ki jih povzroča uporaba drugih virov energije, malenkostni. In končno bodo tudi ogromna ležišča premoga nekoč izžrpana.

sti. Sedaj pravijo, da bodo izdali odločbo, da nihče ne sme jemati srečk seboj v grob.

Novi predsednik španske vlade Llerroux, voditelj desničarske sredine

Iz morskih globin

Riba, ki sama ribari

Pred nekaj tedni umrl danski učenjak prof. Schmidt je raziskoval globokomorsko živalstvo in odkril pri tem vprav avojevrsen nestvor, ki živi v večni temi globokih voda. Na glavi tega prečudnega bitja je prirastena nitka s posebnim trnkom in vabo. Nitka je tri do štiri krat daljša kot riba sama. Vaba je majhna svetiljka. Seveda je velika uganka, kako riba svojo žrtev privabi, kajti riba živi v globini 1500 metrov in je opazovanje živali nemogoče.

Pri globokomorskih bitjih nam nudi narava vso svojo mogočnost v oblikovanju, ki daleč prekaša vse, kar vidimo na suhem. Kakor je dognal lansko leto prof. W. Beebe, je na nekaterih krajih na morakem dnu dovolj svetlobe. Po fluorescenca svetlečih valjk in malih živih bitij razsvetljuje neizmerne morske globine, kjer je boj za obstanek še hujši kot na suhem.

Sport

Drevi ob 20 smučarsko predavanje v Unionu

Skriptično predavanje, ki ga bo pojasnjevalo nad 80 krasnih smučarskih slik

Smučarski klub Ljubljana priredi drevi ob 20 v veliki dvorani Uniona zanimivo smučarsko predavanje, katero bo pojasnjevalo nad 80 izredno lepih in izbranih smučarskih slik. Predava znani sportnik in absolvent berlinske visoke šole gosp. Drago Ulaga. Obravnaval bo tehnične in pedagoške probleme smučarstva, razvoj smučarske tehnike do novodobnih struj, važnost in nevažnost raznih likov, kar ponazoril s slikami, najvažnejše smučarsko-gimnastične vaje, smučske metode v tečajih, žena na smučeh, sportnika in nesportnika kot začetnika, terensko-začetniško smučanje v odnosu do posameznih panog smučanja kakor tek, skok, smuk, slalom, kombinacijo itd., pot do uspehov, katere je najprimernejša in druga zanimiva vprašanja. Predprodaja vstopnic (Din 3, 6, in 8) v trgovini J. Gorec in Predalič na Tyrševi cesti ter L. Šmuc na Miklošičevi cesti 1. Posetnik predavanja, ki bo imel izžrebano vstopnico, prejme smuč s palicami brezplačno.

Predavanje bo zelo zanimivo za vsakogar, ki količkaj ljubi naravo, za sportnike-smučarje je pa nujno potrebno, da si ga ogledajo.

Službene objave odbora GZSP iz seje dne 12. decembra

Turisti, smučarji, ki želijo obiskati Karavanke, a rabijo vodnika, naj se obrnejo par dni pred turo na GZSP na Jesenicah, ki jim istega preskrbi proti povrnitvi efektivnih stroškov.

Dalje se daje v vednost vsem skozi Jesenice potujočim sportnikom, da bo prihodnje dni na peronu jeseniškega kolodvora postavljena omara, v kateri bo GZSP stalno objavljala vremenska poročila, snežne prilike iz vseh zimskosportnih krajev na območju GZSP ter priporočal za gotove dni najbolj primerne ture.

Sportnemu klubu Lesce se dovoli prirediti v nedeljo 24. decembra medklubsko skakalno tekmo na njihovi lastni skakalnici. SK Triglav, Bled, se dovoli prirediti 1. januarja medklubsko skakalno tekmo, radi ostalega naknadno poslanega programa bo prejel omenjeni klub poseben dopis. Alpin-skemu SK Gorenjec z Jesenic se dovoli 31. decembra prirediti medklubsko sankasno tekmo od Sv. Križa nad Jesenicami. Start je dovoljen tudi neverificiranim članom GZSP, kakor tudi nečlanom podzveze.

Vsi verificirani tekmovalci, člani GZSP, se opozarjajo, da bodo pripuščeni k tekmam samo na podlagi zdravniškega potrdila, radi česar se pozivajo vsi, da si takoj preskrbijo tozadevno potrdilo o zdravstvenem stanju.

V redno članstvo podzveze je bil sprejet SK društva »Enakost« na Jesenicah ter je bil tudi predlagan v redno članstvo JZSZ. Klubi in društva se opozarjajo, da bo podzveza v dneh od 27. do 30. decembra priredila tečaj pod vodstvom inozemskega trenerja g. Marxa. Tečaj se bo vršil na Jesenicah. Vse podrobnosti bomo sporočili, ko preimemo vsa poročila od Zveze. Priave, sprejema tajništvo podzveze. Enako se sprejemajo tudi prijave za trodnevni tečaj za smuk in slalom, katerega bo vodil smučski učitelj Praček Ciril. Tajnik I.

✱

Iz delovnega kluba LNP. Drevi ob 19 seja v tajništvo.

Propagandna sankasna tekma na Pohorju bo na štelanovo s startom pred Ruško kočo in ciljem v Rušah. Prireditel bo v rokah mariborskega SSK Maratona. Start ob 13. Tekmovanje se vrši v treh skupinah: posedinci, moški v dvoje in mešano v dvoje. Prijave s prijavnico po Din 5 za osebo se sprejemajo do 23. decembra t. l. opoldne pri SSK Maratonu, Maribor, Aleksandrova cesta 6. Na startu dvojna prijavnina.

Smučarski tečaj v Mojstrani. Smučarski klub Dvoj-Mojstrana priredi od 26. dec. 1933 do 1. januarja 34 smučarski tečaj za začetnike in izveščane pod vodstvom znanega državnega prvaka v kombinaciji, Jakopiča Albina. Prijavnina Din 40 za osebo. Pristop in izstop vsak čas dopusten. Za prenočišče v kurijah sobah je poskrbljeno v zadostni meri, celodnevna prehraba od Din 35 dalje. Glede snežnih razmer so izgledi kar naprovolnejši. Skakalnica je pripravljena in za trening v smučskih skokih odprta. Podrobnejša pojasnila daje tajnica, gđe. Minca Rabčeva.

Smučarski tečaji v Kamni gorici. Na zelo primernih terenih okrog Kamne gorice se bo vršilo letošnje zimo več smučarskih tečajev pod vodstvom kvalificiranih smuč. učiteljev. Prvi tečaj se vrši od 26.—31. dec. t. l. V vsak tečaj se sprejme 20 tečajnikov, ki bodo nastanjeni v pensionu »Je-

lovca«. Celodnevna oskrba s prenočiščem stane Din 30. Prijave se sprejemajo v mestnem gospodarskem uradu (Mestni trg 27-I) soba št. 16 do srede 20. t. m. Prijavnina, ki jo je poslati obenem s prijavo, znaša Din 30.

Smučarski tečaj na Jezerskem se vrši v času od 26. dec. 1933 do incl. 1. jan. 1934 pod vodstvom smučskega učitelja g. Mrbar Milana. Za hrano in stanovanje je preskrbljeno v hotelu Kazina, kjer stane cela penzija s poukom vred cca 40 Din. Na avtobusih imajo smučarji popust in tudi promet je najugodnejše urejen. Pa tudi v drugih gostilnah in privatnih hišah bo dovolj prenočišč na razpolago. Prijaviti se je čimprej na hotel Kazina ali Smuč klub Jezersko, ki daje tudi vse potrebne informacije.

Olepiševalno in tujsko-prometno društvo v Črni pri Prevaljah priredi 6. jan. 1934 »Alpinski tečaj« s Smrekovca (1690 m) do Črne (575 m). Kdor si želi ogledati divne gore in smučske terene, naj se poda ta dan na Smrekovec. Za hrano in prenočišče je preskrbljeno. Prijaviti se je g. Janku Kuharju, šol. upravitelju v Črni Prijavnina 5 Din, pred startom pa 10 Din. Za brezplačni prevoz gostov, ki bo po možnosti 5. jan. do Črne in 7. jan. na Prevalje, se bo poskrbelo.

✱

Lista najboljših tenis-igralcev vseh časov. Večkrat se pojavljajo razni poklicani in nepoklicani ljudje, ki sestavljajo liste najboljših tenis igralcev sveta. Sedaj se je pa objavil še Američan I. P. Allen, ki jo je takole sestavil: gospodje: 1. Tilden. 2. H. L. Doherty. 3. Wilding. 4. Cochet. 5. Borotra. 6. Normann Brooks. 7. R. T. Doherty. 8. Risseley. 9. Pim. 10. Cooper Barrett. 11. Smith. 12. Johnstone. — Dame: 1. Wills. 2. Lenglen. 3. Ryan. 4. Chambers. 5. Dod. 6. Godfree. 7. Sterry. 8. La Comb. 9. d'Alvarez. 10. Bundy. 11. Mallory. 12. Jacobs. Nešto je že bilo teh list, vendar niti dve nista čisto enaki. Vsakdo pač svoje v ospredje potiska.

To so sportniki. Najboljši igralec nogometa na svetu, član angleškega kluba Arsenal, čudoviti Aleks Cems, igra že 16 let nogomet in do letos ni nikoli ugovarjal sodnikom odločbi. On je izredno discipliniran igralec, ki kljub svojem šestnajstletnemu sportu ni bil nikoli kaznovan. Te dni pa je dobil uradni ukaz od nogometne zveze, ker se je v igri med Arsenalom in Evertonom protivil sodnikovi odločbi.

Olimpijada leta 1940. Do prihodnje olimpijade, ki se vrši v Berlinu, imamo še dve in pol leti časa, a se že potegujejo za ono, ki se vrši skoraj čez sedem let. Rim, Tokio, Buenos Aires, Budimpešta, Lausanne, Dublin in Barcelona hočejo imeti olimpijske igre leta 1940 na svojih tleh. Največ izgleda imata Tokio in Rim.

Radio

Programi Radio-Ljubljana

Sreda, 20. decembra: 12.15 Reproduciranje op. uverture 12.45 Poročila 13.00 Čas, slavni pevci na gramofonskih ploščah 18.00 Komorna glasba, izvaja radio kvintet 18.30 Radio orkester 19.00 O vzgoji (dr. Stanko Gogala) 19.30 Literarna ura: Finska literatura (Miran Jarc) 20.05 Prenos z Dunaja: Simfonični koncert 22.00 Čas, poročila, radio-jazz.

Četrtek, 21. dec.: 12.15 Pevski jazz ansambli (reproduc. koncert) 12.45 Poročila 13.00 Čas, Reproduc. Dvořakov ameriški kvartet 18.00 Infekcije in nalezljive bolezni otroka (dr. Konvalinka-Tavčar) 18.30 Pogovor s poslušalci (prof. Prezelj) 19.00 Srbohrvaščina (dr. Rupel) 19.30 Plošče po željah 20.00 Božična ideja v glasbi (dr. Dolinar) 20.30 Orgelske božične skladbe izvaja Pavel Rančigaj 21.15 Radio orkester 22.00 Čas, poročila, plošče.

Drugi programi

Sreda, 20. decembra:

Belgrad: 16.30 Jugoslovanske pesmi (poje g. Mitrovič) 20.00 Dunaj: Simfonični koncert — Dunaj: 11.30 Radio orkester 15.55 Koncert: petje, klavir 17.20 Skladbe avstrijskih kompozitov 19.00 Radio orkester in solisti 20.05 Simfonični koncert z violinskim solom — Berlin: 19.00 Bruckner: IV. simfonija 21.05 Komorni orkester — Budimpešta: 12.05 Simfonični koncert 13.30 Salonski orkester 17.30 Koncert za klarinet 18.30 Ciganska kapela 20.00 Samospevi 22.45 Orkestralni koncert — Frankfurt: 20.00 Opera »Rigoletto«, Verdi — Hilversum: 20.55 Zborovski koncert s solisti — Praga: 19.25 Poljudne slovaške pesmi 20.05 Koncert češke filharmonije v proslavo Šuka — Varšava: 15.40 Violinski koncert 16.55 Jazz 20.00 Komorna glasba 21.15 Vokalni koncert.

Štiri tekmovalke — zmağa pa samo ena

Žena ne doseže uspeha v srčnih zadevah, če nima sveže, čiste in bele polti brez zadržalcev in razirjenih znojnic. Dandanes si lahko vsaka žena v 3 dneh pridobi divno polt s pomočjo nove kreme Tokalon, bele barve, ki ni mastna.

Ta nova krema Tokalon vsebuje pripravljeno smetano, olivno olje in dodatke, ki kožo osvežijo in obelijo. Krema prodre ta-

koj v kožo, umiri razdražene kožne žleze, zoži razširjene znojnice in odstrani zadržalce. Z uporabo kreme Tokalon lahko postane mehka in bela tudi najtemnejša in najbolj raskava koža. Stroški so tako majhni, uspehi pa tako veliki, da ne bi smelo biti niti ene žene brez nove kreme Tokalon (bele barve). Poskusite to kremo sami še danes in kmalu boste opazili uspehe.

Domača ali tuja žarnica?

Iz informiranega vira smo zvedeli, da so se pred nekaj tedni vršili na elektrotehničnem inštitutu Univerze kralja Aleksandra I. v Ljubljani primerjalni poskusi glede uporabnosti domačih in tujih žarnic. Ni nam sicer znano, na čigavo pobudo so se delali ti poskusi in kdo jih je financiral. Vendar lahko ugotovimo, da si morejo domače tovarne žarnic z ugotovljenimi rezultati le samo čestitati. Te tovarne so se namreč prilagodile pri izdelovanju žarnic obstoječim razmeram v naši državi oz. potrebam našega prebivalstva.

Rezultati preiskave kažejo, da porabijo domače žarnice manj toka kot tuje. Res sicer gorijo domače žarnice za malenkost manj svetlo od tujih, vendar imajo za to izdatno daljšo življenjsko dobo.

Mislimo, da je treba v današnjih časih samo pozdraviti stremljenje domačih tovarnih žarnic, ki gre za tem, da ustrezne predvsem potrebam prebivalstva. Občinstvo se pač ne bo težko odločilo pri nakupu; domača žarnica gori sicer za malenkost manj svetlo, je pa zato cenejša, porabi manj toka, ima daljšo življenjsko dobo, oziroma kasneje pregori.

Za Božič in Novo leto!

svilene ovratne rute, fini robčki v pastelnih barvah, »Breda« robčki za deco, torbice za servijete, zavesje in pregrinjala — vse po izvanredno nizkih cenah pri

Matek & Mikeš, Ljubljana

poleg hotela Štrukelj

Specijelni entel oblek in volan ažur, predtisk. Vezanje monogramov, perila, zaves i. t. d. Proti predložitvi tega oglasa 5 % popusta.

Vsemogočni je rešil zemeljskega trpljenja in poklical k Sebi našo mater, staro mater, gospo

Marjeto Omahen roj. Eržen

v 85. letu njenega blagoslovljenega, ljubezniv in dobrote polnega življenja. K večnemu počitku jo bomo spemili v četrtek ob 10 dopoldne iz Stranj na pokopališče v Veliki Gaber.

Stranje, Višnja gora, 19. dec. 1933.

ZALUJOČI OSTALI

Naznanjamo pretužno vest, da je umrl v torek 19. decembra t. l. previden s tolažili sv. vere, naš dobri soprog, oče, brat, gospod

Benjamin Linkitz

skontist Prve hrvatske štedionice

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v četrtek 21. t. m. ob 4 popoldne izpred mrtvašnice veže splošne bolnišnice na pokopališče k Sv. Križu. Sv. maša zadušnica se bo darovala v petek 22. t. m. ob pol 8 zjutraj v farni cerkvi Marijinega Oznanjenja.

V Ljubljani, 19. decembra 1933.

ZALUJOČI OSTALI

Aleksandra Rahmanova:

Dijaštvo, ljubezen, Čeka in smrt

Bilo je včeraj okrog dveh ponoči, ko je nenadno zapel zvonec. Oh, to ponočno zvonjenje je zdaj strah našega življenja! Šla sem odprati. Na pragu je stala Grizelda Nikolajevna in vohila za roko očeta liki malega otroka. Bil je bled ko smrt, brez kape, v spalni sraciji in spalnem plašču, prav tak, kakršen je bil, ko so ga zaprli.

Grizeldi je žarelo obraz od veselja, bila je v tem trenutku čudovito lepa.

»Tu, Alja,« je rekla, »imate očka! Eno minuto kasneje, in bi ga bili ustrelili. Ravno sem brala seznam onih, ki bodo ustreljeni in sem si hotela izbrati tistega, ki ga bom sama...« tu ji je beseda malo zastala, pa je takoj nadaljevala: »In berem Rahmanov. Kaj, zdravnik, sem vprašala, res? Tekla sem ko nora doli in sem prišla ravno v trdnjaku, ko so očeta peljali iz stanice v smrt. Tekla sem k tovariši Begumovu in mu povedala, da me je vaš oče rešil, ko so me hoteli zapreti, in sem ga prosila, naj ga meni na ljubo izpusti. Teko, tu ga imate!« — — —

26. avgusta 1918.

Oče hodil na kliniko, piše recepte, vrši operacije, pa ne govori nič, kar se pravi nič! Načelnik železniškega ravnanstva in notar Ponomarjov sta bila ustreljena.

27. avgusta 1918.

Danes je oče prvič vzel v misel svoj doživljaj. Dejal je:

»Bolje bi bilo, da so me ono noč res ustrelili. Sramota je živeti, ko poštene ljudi streljajo...«

Ne mine dan, da ne bi slišali o ustreljenih.

Vadim je zopet tu. Zopet so ga vzeli k vojakom, k rdeči vojski. Moj Bog, kako sem bila vesela, ko sem ga zopet videla! Stanoval bo pri nas. Kabinet, kjer je stanoval eden od tovarištev, je prazen. Le škoda, da se bova redko videla, zakaj jaz delam v knjižnici od treh do osmih zvečer, on ima pa službo od devetih zjutraj do treh popoldne. Tako se vidiva šele ob osmih. On prihaja po me v knjižnico.

28. avgusta 1918.

Danes zvečer je rekla Maša: »Gospica, danes pa sami postavite samovar, jaz moram na vsak način na klop pred hišo, tam izvem toliko zanimivega o umoru nadškofa! Živega so baje zakopali! In množico duhovnikov so utopili. Navezali so jih na verigo in vrgli v reko, in kdor je priplaval ven, so mu metali kamne v glavo. Češ, da so proti sovjetski oblasti.«

Šla sem v kuhinjo in hotela sama postaviti samovar, pa mi ni šlo. Trske so mi bile mnogo predebele, niso hotele goreti, in ko sem iz vedra nalivala vodo, se mi je vse polilo. Skoraj sem začela jokati; spomnila sem se, da delam to prvič v življenju. Tu pride Vadim v kuhinjo, prevzame delo in v petih minutah je voda že vrela.

»Tega sem se vsega naučil na fronti,« je rekel samozavestno. Sram me je bilo, da sem tako nerodna.

29. avgusta 1918.

Danes nisem imela službe v knjižnici. Vadim je bil tudi prost in mati naju je prosila, da bi šla na trg. Maša je kratko malo odklonila nevažnost

opravilo, loviti kmete po trgu, in morela sva iti. Med potjo je dejal Vadim, da se boji, da bo moral kmalu iz mesta. »Beli« baje niso več daleč in zato bodo nezanesljive vojake, med katere spadam tudi jaz, oddaljili o fronte.«

»Res? Ali se bova morala zopet ločiti?« sem rekla.

»Da, in zdi se, žal, da prav kmalu!« je odgovoril resno.

Prišla sva na trg. Bil je tržni dan, toda kmetov ni bilo. »Pač pa je bil obširni, prostorni trg poln stradalajočih meščanov. Begali so sem ter tja, da bi zagledali kje kakega kmeta. Glej, na vogalu urga se je eden pojavil in takoj plane vse proti njemu. Ko je pa videl naval množice, je hitro obrnil telego in urno oddirjal, odkoder je prišel. Čakali smo nad eno uro. Nato privozijo trije kmečki vozovi hkrati. Vse plane proti njim, morda tudi.

»Alja,« je dejal Vadim, »to in zate, dej sem košarolc!«

Vzel je košaro, se zrinil v množico, se preril skozi njo, skočil na telego, naložil polno košaro rumeno in rdeče pese, zelja, krompirja, plačal, in komaj je minulo pet minut, je bil že zopet pri meni.

»Tako! To gre hitreje, tako delamo pri vojakihi!«

Mati je bila vsa srečna, ko je zagledala toliko živil.

2. septembra 1918.

Socijalistka Kaplan je 28. avgusta izvršila atentat na Lenina. Zopet je vse mesto v paniki, zakaj iznova pričakujejo krutih represalij. Danes ponoči so baje zaprli vse polno ljudi.

Danes je šele oče povedal, kaj se je godilo ono grozno noč. Streljali so jih kar naprej. V presledkih so prihajali vojaki in klicali po imenu:

»Hajdi z nami, s prtljagolc!«

Poklicani niso marali iti, so se vrgli na tla, kričali in jokali, vojaki so jih pa z nagajko izgnali in jih odvedli v sosednjo stanico. Od tam smo kmalu slišali grozne krike in nečloveško tulenje, po daljšem času pa je zopet vse utihnilo. Streljali so jih očitno nalašč v sosednji stanici, da so uboge žrtve še bolj oplakili. Včasih so vzeli kakega talca s seboj v stanico, da je gledal, potem so ga pa zopet privedli nazaj. Preden so jih ustrelili, so ubožce grozovito trpinčili. Odrli so jim kožo, jih žgali z razbeljenim železom, bivolim častnikom so z dolgimi čebliji zabijali epotele v rame, mnoge so obesili z glavo nizdol in jih tako dolgo pretepali, da so izdihnili. Po hodniku in v sobah so povsod viseli lepaki z napisom:

Smrt buržuaziji, smrt kapitalizmu!

Tisoč vas mora umreti za enega nas!

3. septembra 1918.

Moje najsmrečnejše minute so tiste, ki jih preživim z Vadimom. Točno ob osmih zvečer se odpro vrata knjižnice in njegova visoka postava se pojavi. Navadno je moje delo takrat že končano, pomaga mi, da se oblečem, in greva. Zvečer sedi pri nas v sobi in mi kaj bere. Včasih zapoje tudi kako pesem.

(Dalje.)

Najlepše božično darilo:

JARA čevlji

Cene smo ponovno znižali!

Velika izbira original šmucarskih sportnih in turistovskih čevljev. — Krasni damski čevlji najnovjših modelov po izredno nizkih cenah.

PRODAJALNA: LJUBLJANA, SV. PETRA CESTA 20

Mali oglasi

V malih oglaših velja vsaka beseda Din 1.—; ženitovanjski oglasi Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10.—. Mali oglas se plačuje tako pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolonska, 5 mm visoka pešna vrstica po Din 2 50. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko

Božična darila

preprosta in fina.
po najnižjih cenah, v obliki izberi pri fa.
F. M. SCHMITT
Pred Škofijo 2 LJUBLJANA Lincarjeva 4
PRIDITE! PRIDITE!

Službe iščejo

Kmečko dekle

20 let staro, neomadeževanega življenja, zdrava in močna, želi priti kot služkinja h kakšni dobri družini v mesto. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 14852. (a)

Dekle

šivilja, perfektna sobarica, ki je že šivala v oddelčni hiši, išče mesto sobarice ali komornice pri boljši krščanski družini. Ponudbe na upravo »Sl.« pod »Dekle-šivilja« št. 14853. (a)

20 letno dekle

vajena šivanja — želi službo v gostilno ali za vsa druga dela. Ponudbe na upravo »Slov.« pod »Poštena začelnica« št. 14854. (a)

Vajenci

Kleparski vajenec

se sprejme v Ljubljani. Ponudbe na upravo »Sl.« pod »Marljiv vajenec« št. 14851. (v)

Kuharske učenke

se sprejmejo v Kolodvorski ulici 23. (v)

Denar

Vrednostne papirje

kupuje komanditna družba M. Jankole, Ljubljana, Aleksandrova cesta 4-II., telefon 3052. (k)

Najkulantnejša

posojila

dajemo:

na vloge velebank, vrednostne papirje, vojno škodo, državne bone. Blairova posojila in na kurantno blago. Naloge iz province promptno izvršujemo. Pučka štedionja, Zagreb, Meduličeva 31. Tel. 90-03. (d)

Vložne knjižice

Ljudske posojil. v Ljubljani kupim. Ponudbe pod »Likvidnost 33« 14825. d

Razno

V dosmrtno preskrbo vzamem vec ose. Pismene ponudbe z navedbo starosti in plačila na upr. »Slovenca« pod »Preskrba« št. 14855. (r)

Abonenti

se sprejmejo po nizki ceni na dobro domačo hrano. — Kolodvorska ulica št. 23. (r)

Pouk

Instrukcije

nudi abiturientka učiteljica. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Potrebna« št. 14650. (u)

Šoferska šola

E. Čeh

bivša Camerona (v šoferski šoli) Ljubljana, Dvorniška c. 31. šola za poklicne šofere in amaterje. Prospekti in pismena zastoj in franco.

Objave

Preklic

Preklicujem, da sem izrekla sum tatvine na g. Stibernik Franca, ker se je izkazalo, da je on popolnoma nedolžen. Rudman Anica.

Izjavljamo,

da se naročila in vplačani iznosi po g. Rihar Antonu ne priznajo, ker isti nima od tvrde za to nikakega pooblastila. — L. Slanovec — Jugospeial d. z. o. z., Ljubljana.

Vnajem

Kavarna »Viadukt«

se odda v podnajem. Za odkup inventarja potreben kapital 25.000 Din. Natančneje se izve: Smartinska cesta 24. (n)

Zajtrkovalnico

dam na račun natakari, večji nemščine in zmožni računstva, v starosti 18 do 20 let, čedne zunanosti, z lepimi spricvali. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Kavcija 4000« 14881. (n)

Kupimo

Srebrne krone

staro zlato in srebro kupuje RAFINERIJA DRAGIH KOVIN - Ljubljana, Ilirska ulica 36, vhod z Vidovdanske ceste pri gostilni Možina

Malo stružnico

za les in kovine, za učno rabo — kupim. Ponudbe z opisom, merami in navedbo cene na: Ing. Remec, Ljubljana, Kersnikova 7. (k)

Kalander in Ringstuhl

z ringelaparat za 4 barve — rabljeno, a dobro ohranjeno, kupi tovarna. Ponudbe z natančnim popisom je poslati na upravo »Slovenca« pod šifro »Tvorica« 14859. (k)

FILATELIJA

Velik ilustrirani

cenik znamk

albumov, filateljskih potrebščin za 1934 izide začetkom decembra. Cene za znamke Bosne, Srbije, Črne gore, Jugoslavije — so za vsako znamko posebej označene. Slovenska izdaja specijelno obdelana. Cena 10 Din Album znamk Jugoslavije, komplet, na karton papirju, s poštnino 90 Din. Plačilo v naprej. Čekovni račun št. 35.216 Izidor Steiner, Masarykova 5, Zagreb.

Glasba

Lep kratak klavir

za 3400 Din — naprodaj. Ljubljana, Cerkvena ulica 21/I, vrata 13. (g)

Klavirji!

Planini!

Kupujte na obroke od Din 400.—

prve svetovne fabrikate: Bösendorfer, Steinway, Förster Petrol, Höpfl, Stängel original, ki so nesporno najboljši!

Lahka precizna mehanika. Prodaja jih izključno le sodni izvelevec in bivši učitelj Glasbene Maticice

Alfonz Breznik

Aleksandrova cesta 7. Velikanska zaloga vseh glasbenih instrumentov in strun

Jazz-band

prvovrstno - na razpolago. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Silvestrovo« št. 14857. (g)

KUPUJTE SLOVENECE IN ZAHTEVAJTE GA POVSOD

Najnovejše peči

za segrevanje Vaših sob

so EKONOM

patent peči!

Peči so trajno gorljive, kuri se koka, premog ali drva, pri enkratni naložbi od 5—7 kg gorijo neprestano do 12 ur. Lepa, okusna izdelava, neprekosljiva na prihranku kuriva in dosegljivosti toplote. Izdeluje in prodaja lastnik patenta

Ivan Kogovšek, Dravlje 109.

Prodamo

Kislo zeljo, repo

prvovrstne in cele glave za sarmo. v sodkih dobavila po brezkonkurenčni ceni Gustav Erklavec. Ljubljana, Kodeljevo 10 telefon 25-91 (l)

Vence

šopke, nagelčke — lahko naročite tudi potom telefonske številke št. 27-66. Vrtnarstvo I. JEMEC, Maribor, Prešernova 16.

Nogavice, rokavice robce, perilo, torbice, kravate

nizke cene samo pri **PETELINC-u** Ljubljana ob vodi blizu Prešernovega spomenika.

Kislo zelje, repo,

sarmo

prvovrstno. v sodih, po nanižni ceni dobavlja: Homan Sv. Petra c. 83

VINA

Za težko delo Vam z dobrim vinom postreže

Centralna vinarna v Ljubljani.

Sveže najkrajše norveško

ribje olje

iz lekarne

dr. G. Piccolija v Ljubljani se priporoča bledim in slabotnim osebam

PERJE

poceni dobavlja E. Vajda, Čakovec Vzorice pošlje brezplačno.

Lepe jaslice

cele ali posamezne pastirčke, ovčice, hlevčke, palme, vodnjake itd. najceneje: Sv. Petra c. št. 8, bivša trafika, Ljubljana. I

Antiquitete

1 lepa pisalna miza Barok, 1 lepa pisalna miza Empir — se radi selitve prodaja. — Povhe, Bled. Pogleda se v Magazin »Tizian« Ljubljana, Sv. Petra cesta 4, (l)

Volna, svila, bombaž

stalno v bogati izbiri v vseh vrstah — za strojno pletenje in ročna dela po najnižjih cenah pri trdniki Karl Prelog, Ljubljana — Zidovska ul. in Stari trg.

Železne peči,

štedilnike, drsalke in sanke nudi najceneje — Fr. Stupica, železnica, Ljubljana, Gosposvetska 1. I

Kratek moški kožuh

za velikega gospoda zelo poceni prodaja Zigon, Gradišče 4, dvorišče. (l)

Orehova jedrca

po 20 Din, 29 Din in 32 Din za 1 kg — nudi Sever & Komp. — Ljubljana. (l)

Zimske suknje

usnjene suknje, najboljši nakup: A. Presker, Sv. Petra cesta 14 (l)

Jabolka

najokusnejša, plemenita, vzdržna 4, 5, 6 Din, zimsko pakovani zaboji 30 do 100 kg povzeto razpošilja: Postržin, Maribor, Gozdna 56. (l)

Vreče

za ogelje in premog, trpežne in močne — nudim najceneje. Ljudevit Sirc, Kranj. (l)

Lepe sani

dvovpredne, štirisedežne, kakor nove ohranjene — so zelo ugodno naprodaj pri Martinu Mali, Domžale. (l)

Jabolka

štajerska, prvovrstna — dobite pri Trgovski družbi, Čigaletova 1 (poleg sodnije). (l)

Ptičjo hrano

prvovrstno, za vse vrste ptic — po znižani ceni: Sever & Komp., Ljubljana, Gosposvetska cesta 5. (l)

Žične posteljne vloge

in zložljive železne postelje izdeluje naenkrat ter sprejema iste v popravilo Pavel Strgolec Gosposvetska cesta 13 Kolize Ljubljana (tl)

Posteljne mreže

izdeluje na lesenih in železnih okvirjih naenkrat sprejemajo se tudi v popravilo. Alojz Andlovic, Ljubljana — Komenskega št. 34. (l)

Kašo

čajrenj, adovo moko vedno sveže mlinjeno na debeli vnetrgovini A. VOLK LJUBLJANA Rentijeva cesta 24

Telefon 2059

Premog suha drva

Pogačnik, Bohoričeva ulica 8

Vi se smehljate . . . . . Dva niza biserov se beli v Vaših ustih: Vaš obraz je vever in radosten. Nikar ne recite „ne“ . . . Vi uporabljate preparate za zobe GIBBS in v tem je Vaša tajnost.

Nehalo je biti zlato srce častnega kanonika, duhovnika in konzistorijalnega svetnika, bivšega dekana in upokojenega mestnega župnika slovenjbiškega, častitega gospoda

Jožefa Cerjaka

Vsemogočni bo obilo poplačal njegovo veliko delo. Velikega pokojnika pokopljemo v četrtek ob 10 na tukajšnjem mestnem pokopališču.

Slovenska Bistrica, dne 19. decembra 1933.

Župni urad v Slov. Bistrici, dekanska duhovščina, sorodniki.

V globoki žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem pretužno vest, da je naš veliki dobrotnik in očetovski prijatelj, preč. gospod

Jožef Cerjak

častni kanonik in dekan v pokoju

po daljši, trpljenja polni bolezni, previden s svetimi zakramenti, danes mirno in bogudano umrl.

Pogreb predragega pokojnika se bo vršil 21. decembra ob 10 dopoldne iz hiše žalosti.

Večen mu spomin!

V Slov. Bistrici, dne 19. decembra 1933.

Sirotišnica, konvikt in samostan šolskih sester.

Zahvala

Za obile dokaze sočutja in sožalja ob priliki smrti naše ljube sestre, gospodične

Matilde Seemann

izrekamo tem potom vsem, ki so jo spremili na njeni zadnji poti in jo obsuli s cvetjem, našo najiskrenejšo zahvalo.

Sv. maša zadušnica se bo darovala dne 22. t. m. ob 10 v stolni cerkvi sv. Nikolaja.

V Ljubljani, dne 19. decembra 1933.

Zalujoči ostali